

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

ИЗВЕШТАЈ

ЗА РАБОТАТА НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛСТВА
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ВО 2023 ГОДИНА

Скопје, јули 2024 година

СОДРЖИНА:

A. Општ дел	2
Вовед	3
I. Правна основа и надлежности	4
1. Уставна положба и законска рамка на Јавното обвинителство	4
2. Надлежност, задачи и обврски на јавното обвинителство и на јавните обвинители	6
II. Кадровска состојба и материјални услови за работа	8
1. Кадровска состојба.....	8
1.1 Јавни обвинители	9
1.2 Јавнообвинителска служба	11
2. Просторни капацитети	14
3. Информатичка опрема	15
III. Буџет и јавни набавки	16
IV. Јавност на работењето	22
1. Информирање на јавноста за работата	22
2. Соработка со НВО и новинарски здруженија	23
3. Меѓународна соработка за јакнење на транспарентноста	24
V. Слободен пристап до информации од јавен карактер	24
VI. Меѓуинституционална соработка	25
VII. Меѓународна соработка	27
1. Меморандуми и средби	27
2. Меѓународна правна помош и меѓународна соработка	27
B. Статистички преглед	30
VIII. Збирни податоци за бројот и постапките по кривични предмети	31
1. Кривични дела извршени од полнолетни сторители	32
1.1. Постапување на основните јавни обвинителства	32
1.2. Подносители на кривични пријави.....	33
1.3. Постапување по кривични пријави.....	34
2. Кривични дела извршени од сторители - деца	37
2.1. Подготвителна постапка	37
3. Кривични дела извршени од непознати сторители	38
4. Постапување и преземени дејствија од јавните обвинителства по предметите.....	39
4.1. Барање за собирање податоци и потребни известувања	39
4.2. Истражни дејствија на јавниот обвинител во предистражна постапка	39
4.2.1. Примена на посебни истражни мерки	41
4.3. Резултати од истраги спроведени од јавните обвинителства/Одлуки по кривични пријави	42
4.3.1. Број и структура.....	42
4.3.2. Отфрлени кривични пријави	43
4.3.3. Донесени наредби за спроведување истражна постапка	46
4.3.4. Примена на мерката притвор	47
4.3.5. Одлуки по спроведена истрага.....	48
4.3.6. Предлог спогодби.....	49
4.3.7. Обвиненија	50
4.3.8. Одлуки на судот по поднесените обвиненија	51
4.3.9. Одземени предмети, конфискација на имот	52
5. Правни лекови.....	56
5.1. Редовен правен лек - жалба	56
5.2. Вонредни правни лекови	60
V. Структура на криминалитетот.....	62
IX. Структура на криминалитетот	63
G. Заклучок.....	72

A. ОПШТ ДЕЛ

ВОВЕД

Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, согласно обврските предвидени во членот 54 од Законот за јавното обвинителство, ги сумираше податоците и изготви единствен годишен извештај за работата на сите јавни обвинителства во текот на 2023 година.

Извештајот се заснова на поединечните годишни извештаи на секое основно јавно обвинителство, на годишните извештаи на четирите виши јавни обвинителства и на годишниот извештај на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

Во него е даден осврт на состојбите со кадровската состојба, буџетот и материјалните услови за работа на јавните обвинителства, како и заклучоци за активностите кои треба да се имаат предвид при распоредување на средствата во следниот период. Исто така, наведени се збирни податоци за бројот и видот на постапките по кривичните предмети во обвинителствата, структурата и тенденциите на криминалитетот, а во извештајот се опфатени и мерките за замрзнување и конфискација на имот.

Во текот на 2023 година, основните јавни обвинителства во државава постапуваа против вкупно **36.227 сторители на кривични дела**, од кои новопримени беа пријави против вкупно 23.726 сторители на кривични дела.

Споредбата на податоците покажува дека во извештајната година се регистрира извесно намалување на бројот на новопријавени сторители на кривични дела во однос на претходната година, како во однос на полнолетните сторители, така и во однос на децата. Се намалил и бројот на пријави против непознати сторители на кривични дела.

Ваквиот пад на бројот на примени кривични пријави во голема мера се должи и на повеќемесечниот штрајк на јавнообвинителската администрација во 2023 година. За време на штрајкот во обвинителствата се примаа само итни пријави. Во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција бројот на пријавени полнолетни сторители во 2023 година е зголемен за 21,5% во однос на 2022.

Со оглед на континуираниот пад и на бројот на јавни обвинители во изминатите години, вкупниот прилив на предмети во јавните обвинителства воопшто не е за занемарување, односно во просек на годишно ниво секој јавен обвинител од основно обвинителство добил во работа по околу 180 нови предмети. Се разбира, овој број претставува само просек и приливот и обемот на работа во одредени обвинителства е значително поголем.

Ако се има предвид обемот на работа и интензитетот на истражни дејствија што се преземаат во секој предмет поединечно, мора да се истакне фактот дека и покрај крајно ограничената кадровска екипираност, која уште повеќе се влошува, јавните обвинителства не само што го совладуваат приливот на нови предмети на годишно ниво, туку и го намалуваат бројот на нерешени предмети на крајот на годината.

I. ПРАВНА ОСНОВА И НАДЛЕЖНОСТИ

I.1 Уставна положба и законска рамка на Јавното обвинителство

Во Уставот на Република Северна Македонија и во Законот за јавното обвинителство, Јавното обвинителство е дефинирано како **единствен и самостоен државен орган** кој ги гони сторителите на кривични и други казниви дела и врши други работи утврдени со закон.

Јавнообвинителската функција ја извршуваат Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и јавните обвинители. Согласно Законот за јавното обвинителство (Службен весник на РСМ бр.42/2020) јавното обвинителство е организирано според принципите на хиерархија и субординација и тоа како Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, четири виши јавни обвинителства, Основно јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и 22 основни јавни обвинителства, од кои 7 се со основна, а 15 со проширена надлежност.

Вишото јавно обвинителство Скопје е надлежно за 6 основни јавни обвинителства и тоа во Скопје, Куманово, Велес, Крива Паланка, Кавадарци и Гевгелија.

Вишото јавно обвинителство Битола е надлежно за 5 основни јавни обвинителства и тоа во Охрид, Прилеп, Битола, Ресен и Струга.

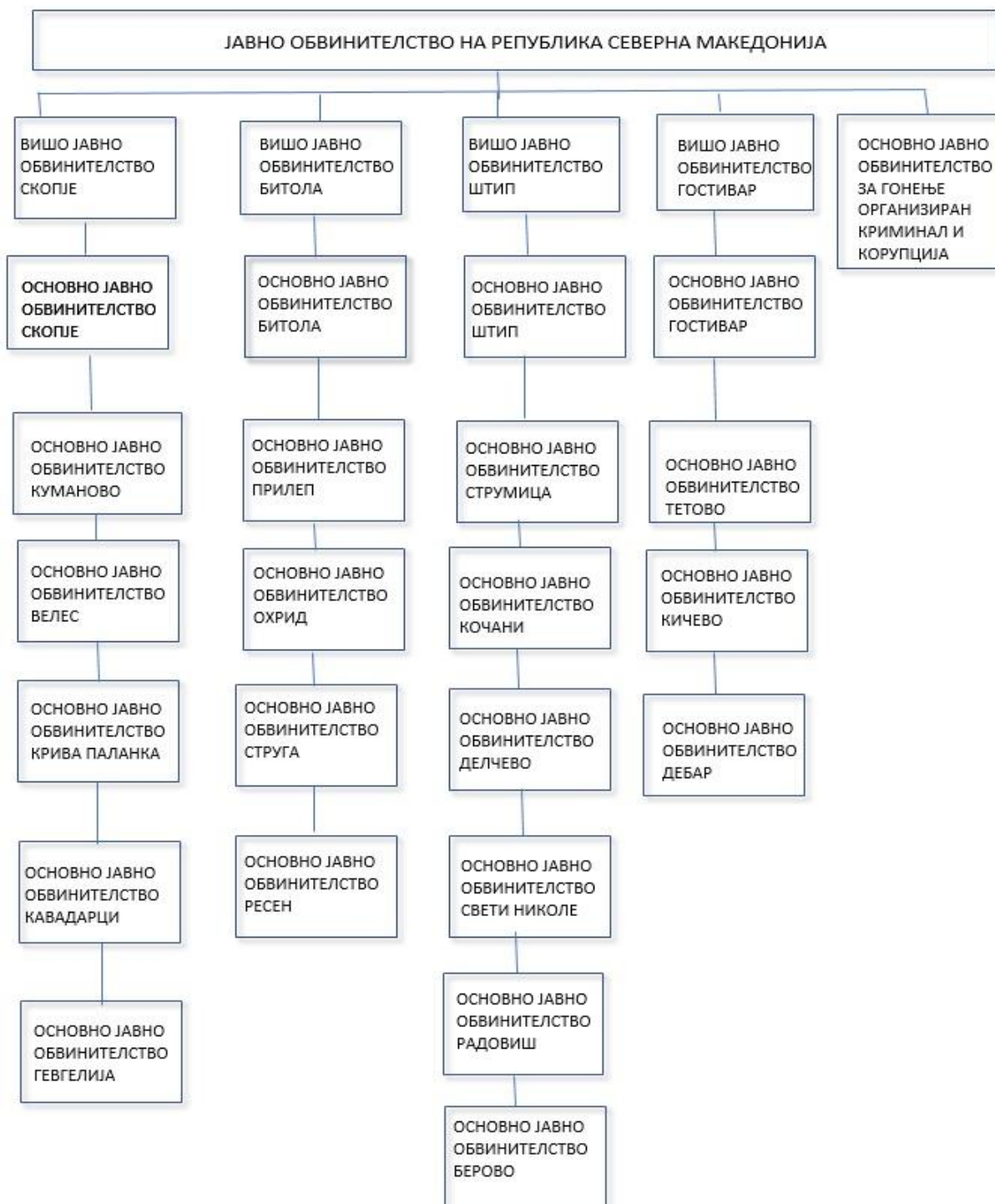
Вишото јавно обвинителство Штип е надлежно за 7 основни јавни обвинителства - Штип, Кочани, Струмица, Делчево, Свети Николе, Радовиш и Берово.

Вишо јавно обвинителство Гостивар е надлежно за подрачјето на 4 основни јавни обвинителства и тоа во Гостивар, Тетово, Кичево и Дебар.

Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и

корупција надлежно е за целата територија на државата и е со седиште во Скопје, а постапува пред Основиот кривичен суд Скопје.

Структура на Јавното обвинителство

I.2 Надлежност, задачи и обврски на јавното обвинителство и на јавните обвинители

Во посебна глава (6) во Законот за јавното обвинителство се уредени надлежностите на јавното обвинителство и јавните обвинители. Според овој закон, Јавното обвинителство постапува во границите на својата стварна и месна надлежност - основните јавни обвинителства постапуваат пред основните судови, вишите јавни обвинителства пред апелационите судови, Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција постапува пред основен суд со специјализирано судско одделение надлежно за судење на дела од областа на организираниот криминал, додека Јавното обвинителство на Република Северна Македонија постапува пред Врховниот суд на Република Северна Македонија.

Јавните обвинители раководат со предистражната и истражната постапка, при што секојдневно се соочуваат со тешки, сложени и одговорни задачи. Основно право и должност на јавниот обвинител е да ги гони сторителите на кривични дела, при што јавниот обвинител ги има следните права и должности:

- ги насочува дејствијата на органите надлежни за откривање и пријавување на кривичните дела и на нивните сторители,
- предлага или издава наредба за преземање на посебни истражни мерки, под услови и на начин определени со закон,
- донесува наредба и спроведува истражна постапка,
- пронаоѓа, предлага и обезбедува докази, под услови и на начин определени со закон,
- предлага привремени мерки заради обезбедување на имот или предмети прибавени со кривично дело или заради извршување на мерката конфискација,
- одлучува за одлагање на кривичното гонење под услови и на начин определени со закон,
- предлага издавање на казнен налог под услови определени со закон,
- преговара и се спогодува со обвинетиот за признавање на вина, на начин и под услови определени со закон,
- поднесува и застапува обвиненија пред надлежен суд,
- поднесува жалби против неправосилни судски одлуки и вонредни правни лекови против правосилни судски одлуки,
- одлучува по жалба на оштетениот во случаи утврдени со закон, и
- презема и други дејствија утврдени со закон.

Согласно член 32 од Законот за Јавното обвинителство, Основно јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, како дел од единствената хиерархиска структура на Јавното обвинителство на Република

Северна Македонија, има специфична надлежност да постапува:

- за кривични дела извршени од организирана група од три или повеќе лица, која постои одреден временски период и дејствува со цел да се изврши едно или повеќе кривични дела за кое е предвидена казна затвор од најмалку четири години,
- за кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција согласно членот 33 став (1) од Законот за јавното обвинителство. За овие кривични дела постапките ги води посебно Специјализирано одделение за гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција. Ова Специјализирано одделение е надлежно да постапува за кривични дела кои се извршени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција при вршење на службени должности и овластувања и кривични дела извршени надвор од службата со употреба на сериозна закана, сила или средства за присилба што за последица има смрт, тешка телесна повреда, телесна повреда, противправно лишување од слобода, мачење и друго сурово, нечовечно или понижувачко постапување и казнување доколку со закон е предвидено гонење по службена должност.
- за кривични дела Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори од чл.215 ст.3 кога се работи за меѓународна организирана група, Измама на штета на средства на Европската заедница од чл.249-а, Перење пари и други приноси од казниво дело од чл.273, Злоупотреба на службена положба и овластување од член 353 став 5, Примање поткуп од чл. 357 ст.5, Давање награда за противзаконито влијание од чл.358-а, Примање награда за противзаконито влијание од чл.359, Противправно стекнување и прикривање имот од чл.359-а, Злоупотреба на постапката за јавен повик, доделување на договор за јавна набавка или јавно-приватно партнерство од чл.275-в, Злосторничко здружување од чл. 394 од Кривичниот законик,
- за кривични дела Давање лажен исказ од чл.367 ст.3 и 4, Спречување на докажување од чл.368, Попречување на правда од чл.368-а, Откривање на идентитет на загорзен или заштитен сведок од чл.369-а, Спречување службено лице во вршење службено дејствие од чл.382 од Кривичниот законик, ако овие дела се сторени во врска со постапки кои ги води Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција,

- за кривични дела Терористичко загрозување на уставниот поредок и безбедноста од чл.313, Учество во странска војска, полиција, паравоени или параполициски формации од чл.322-а, Здружување заради непријателска дејност од чл.324, Терористичка организација од чл. 394-а, Тероризам од чл. 394-б, Финансирање тероризам од чл.394-в, сите кривични дела против државата, Трговија со луѓе од чл. 418-а, Трговија со дете од чл. 418-г, за другите кривични дела против човечноста и меѓународното право од глава 34 Кривичниот законик, освен за кривичното дело Криумчарење мигранти од чл.418-б,
- за кривични дела од чл.218 Загадување на животната средина и природата, чл.218-а Производство, трговија или употреба на супстанции кои ја осиромашуваат озонската обвивка, чл.219 Загадување вода за пиење, чл.230 Загрозување на животната средина и природата со отпад, чл.231 Неовластено прибватување и располагање со нуклеарни материи и чл.234 Тешки дела против животната средина и природата, од главата 22 Кривични дела против животната средина и природата од Кривичниот законик, доколку се сторени од организирана група, и
- за кривични дела од главата 24 - Кривични дела против културното наследство и природните реткости од Кривичниот законик, доколку се сторени од организирана група.

II. КАДРОВСКА СОСТОЈБА И МАТЕРИЈАЛНИ УСЛОВИ ЗА РАБОТА

II.1 Кадровска состојба

Од клучна важност за остварување на основните и стратешките цели на јавното обвинителство и неговата функција на ефикасен кривичен прогон се човечките потенцијали со кои располага институцијата.

Проблемот со недостатокот на човечки ресурси, како од аспект на бројот на јавни обвинители, така и на јавнообвинителската служба, станува веќе акутен и бара итни чекори за надминување. Податоците кои го потврдуваат ова подетално ќе ги обработиме во понатамошниот текст.

II.1.1 Јавни обвинители

Согласно Одлуката за определување на бројот на јавни обвинители на јавните обвинителства и јавните обвинители во јавните обвинителства, донесена од страна на Советот на јавни обвинители, предвидениот број на јавни обвинители изнесува вкупно 261. Во извештајната 2023 пополнети биле вкупно 179 места, односно едвај 68,6% од предвидениот број.

Состојба со пополнетите и непополнетите јавнообвинителски места:

Обвинителство	Предвидени ЈО	Пополнети ЈО	Непотполнети ЈО
Јавно обвинителство на Република Северна Македонија	15	12	3
<i>Виши јавни обвинителства</i>			
ВЈО Скопје	17	10	7
ВЈО Битола	8	3	5
ВЈО Штип	6	5	1
ВЈО Гостивар	8	7	1
ОЈО за гонење на организиран криминал и корупција Скопје	18	12	6
<i>Јавни обвинителства со проширена надлежност</i>			
ОЈО Скопје	67	58	9
ОЈО Велес	9	7	2
ОЈО Куманово	14	10	4
ОЈО Битола	11	6	5
ОЈО Прилеп	9	3	6
ОЈО Охрид	9	5	4
ОЈО Струга	6	5	1
ОЈО Штип	8	5	3
ОЈО Струмица	10	7	3
ОЈО Кочани	6	3	3

ОЈО Тетово	12	6	6
ОЈО Кавадарци	6	5	1
ОЈО Кичево	5	2	3
ОЈО Гевгелија	5	1	4
ОЈО Гостивар	11	10	1
<i>Јавни обвинителства со основна надлежност</i>			
ОЈО Крива Паланка	3	0	3
ОЈО Ресен	2	1	1
ОЈО Делчево	2	1	1
ОЈО Берово	3	1	2
ОЈО Радовиш	3	1	2
ОЈО Свети Николе	2	1	1
ОЈО Дебар	2	2	0
ВКУПНО	261	179	82

По полова структура, 78 јавни обвинители се мажи, а 101 се жени. Во однос на етничката припадност, 124 од вкупниот број се Македонци, 40 се Албанци, 5 Турци, 4 Власи, 3 Бошњаци, 2 Срби и 1 Црногорец.

Во извештајната година Советот, распиша и објави 4 огласи на кои беа избрани 42 јавни обвинители и тоа: 4 јавни обвинители во Јавно обвинителство на Република Северна Македонија, 4 јавни обвинители во виши јавни обвинители во вишите јавни обвинителства (од кои 2 во Вишо јавно обвинителство Скопје и 2 во Вишо јавно обвинителство Гостивар), 3 јавни обвинители како раководители на основни јавни обвинителства, 28 нови јавни обвинители во основните јавни обвинителства и 3 јавни обвинители во Основно јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција Скопје. Со оглед на воспоставениот систем на кариера, како директен прилив на нов кадар може да се смета само изборот на нови јавни обвинители во основните јавни обвинителства, додека во останатите случаи станува збор за прераспоредување на јавни обвинители од едно во друго обвинителство или кариерно напредување.

Во исто време, во текот на 2023 година, Советот разреши 8 јавни обвинители поради исполнување на условите за старосна пензија, а 1 јавен обвинител поднесе барање за престанок на функцијата додека против него беше во тек дисциплинска постапка. Поради истек на мандатот на Јавниот обвинител

на Република Северна Македонија, Советот констатираше престанок на неговата функција на 25.12.2023 година.

Со оглед на наведениот прилив-одлив, бројот на пополнети места за јавни обвинители во 2023 година се зголемил незначително (за 5 обвинители) во однос на 2022 година.

Јавното обвинителство на Република Северна Македонија во својата анализа на капацитетите на јавното обвинителство, имајќи го предвид стапување во сила на Законот за кривична постапка и улога на јавниот обвинител во кривична постапка, со кои се предвидува проширување на надлежностите на јавниот обвинител во постапката, утврди дека е потребно зајакнување на капацитетите на јавните обвинителства со јавни обвинители, јавнообвинителска стручна служба и технички персонал.

II.1.2 Јавнообвинителска стручна служба

Во 2015 година беше донесен посебен Закон за јавнообвинителска служба (Службен весник на Република Македонија бр.62/2015) со кој се уредуваат правата, должностите и одговорностите на лицата вработени во јавните обвинителства за вршење на стручни работи, како и дефинирањето на нивниот статус. Меѓутоа, речиси 10 години од неговото донесување, Законот и подзаконските акти кои ја регулираат постапката за вработување и унапредување на стручната служба не соодветствуваат на потребите за селекција на кадри согласно потребите за стручни квалификации и компетенции на јавното обвинителство. Како резултат на тоа, на објавените огласи за вработување, исклучително низок е интересот за пријавување на нови кадри особено од некои поспецифични профили.

Така, евидентен е недостатокот од кадар од областа на информатичко-комуникациските технологии. Ова дотолку повеќе што постојано се појавуваат потреби за вклучување нови софтверски решенија и сложени системи кои треба да овозможат електронско управување со предметите и меѓуинституционална интероперабилност. На ниво на сите јавни обвинителства во 2023 година беа пополнети вкупно само 6 работни места за ИТ кадар, што ни оддалеку не ги задоволува потребите на јавните обвинителства за ваков кадар кој е неопходен и за одржување на системот за електронско управување со предметите, но и за непречено функционирање на опремата во истражните центри. Дополнителен проблем претставува слабиот интерес за аплицирање за овие позиции на објавените огласи за вработување во јавните обвинителства.

Со оглед на обврските кои произлегуваат од примената на Законот за употреба на јазиците, Јавното обвинителство има потреба и од преведувачи, кои

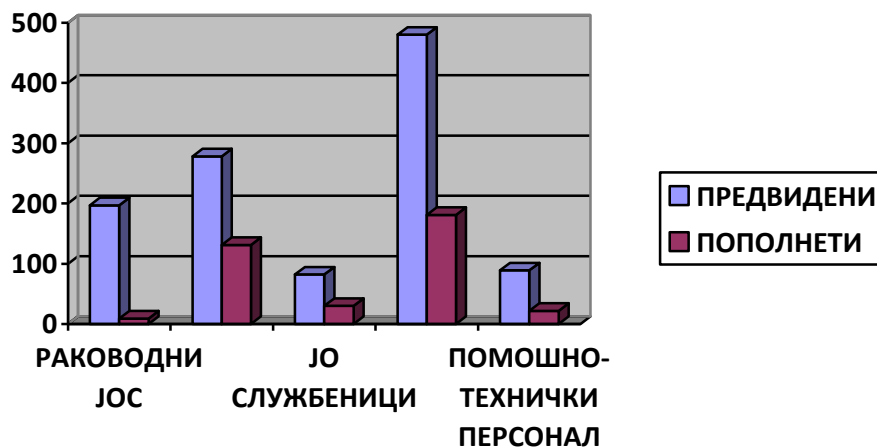
исто така не може да ги обезбеди заради слабиот интерес за пријавување за овие работни места на објавените огласи.

Исто така, со донесување на Законот за јавнообвинителска служба, беше предвидено работно место секретар во јавно обвинителство, меѓутоа од планираните 14 работни места на оваа позиција не е пополнето ниту едно.

Општо земено, со Правилникот за внатрешна организација и систематизација, потребниот број на работни места во јавното обвинителство е утврден на 1.126, од кои 1.037 се јавнообвинителски службеници и 89 лица кои вршат помошно-технички работи. Или подеталната структура е следната:

- 197 се раководни јавнообвинителски службеници. Од нив во извештајната година биле пополнети само 9 работни места или **4,6%**
- 278 се стручни јавнообвинителски службеници, кои спаѓаат во таканаречената група на јавнообвинителски помошници (34 се виши јавнообвинителски советници, 21 јавнообвинителски советници, 65 се виши стручни јавнообвинителски соработници, 93 се стручни јавнообвинителски соработници, 5 соработници во истражен центар и 60 помлади јавнообвинителски соработници). Пополнети биле 131 работно место или **47,1%**
- 82 се предвидени јавнообвинителски службеници кои вршат административни, материјално-финансиски, информатички и други работи согласно закон (33 советници, 40 соработници и 9 помлади соработници). Од нив пополнети се 30 работни места или **36,6%**
- 480 места се предвидени за јавнообвинителски службеници кои извршуваат помошно-стручни работи (258 самостојни референти, 33 виши референти, 109 референти и 80 помлади референти). Пополнети се 181 работни места или **37,7%**.
- 89 вработени кои вршат помошно технички работи (40 хигиеничари, 30 возачи, 11 курири и 8 останати профили). Од нив пополнети се 22 работни места или **24,8%**.

Сооднос на предвидени и пополнети работни места по категории:

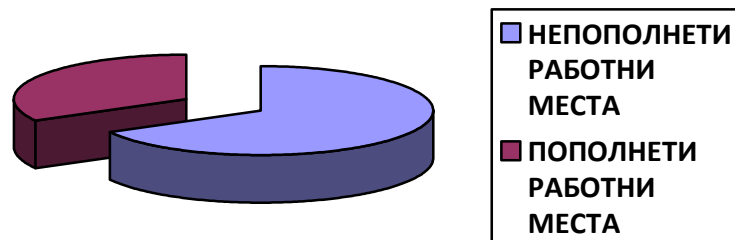

Во текот на 2023 година, Јавното обвинителство на Република Северна Македонија распиша јавен оглас за вработување на 43 јавнообвинителски службеници и 7 хигиеничари, но јавниот оглас не беше реализиран во тековната 2023 година, затоа што беше распишан на 18.12.2023 година, бидејќи тогаш беше добиена согласност од Министерството за финансии.

Пополнетоста генерално на сите профили на службата останува на многу ниско ниво, односно пополнети се само 373 работни места, од вкупно предвидените 1.126. Ова значи дека во однос на стручната служба, пополнети се помалку од 33% од потребните места, а дополнително обвинителството се соочува со континуиран одлив на кадар по основ на пензионирање, но и по други основи. Затоа постои недостаток на кадар во сите 28 единици на јавното обвинителство.

Вкупен сооднос на пополнети и непополнети работни места (дефицит на кадар):

Непополнетоста на околу 2/3 од предвидените работни места согласно Правилникот за внатрешна организација и систематизација, крајно негативно се одразува во поглед на секојдневното работење на јавното обвинителство.

Забележителен е проблемот од недостиг на администрација, бидејќи еден вработен истовремено работи задачи и на уписничар, сметководител, записничар и доставувач. Ова од друга страна носи со себе голем број на ризици во однос на ефективното и ефикасното извршување на работните задачи. Тука, посебно треба да се нагласи и континуираната потреба од редовни обуки за усовршување и развој на дополнителни вештини кај постоечките човечки ресурси.

Со јавнообвинителската служба раководи Генералниот секретар во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија.

II.2 Просторни капацитети

Кон крајот на 2023 година заврши реконструкцијата и адаптацијата на делот од зградата во која порано беше сместен поранешниот Државен архив на Република Македонија, кој со Одлука на Владата на Република Северна Македонија му беше доделен на трајно користење на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, Вишото јавно обвинителство Скопје и Основното јавно обвинителство Скопје се сместени во објектот на Кеј Димитар Влахов бр. 23, Скопје на 10 ката со стаклена фасада и вкупна површина од околу 11.000 м². Објектот располага со вградена опрема и инсталации за кои гарантниот рок истече во 2015 година и со дополнително

набавен мебел и опрема, па неопходни се зголемени средства за одржување на објектот.

Повеќе обвинителства и натаму се сместени во судските згради. Состојбата со просторните капацитети е од особена важност и значење за успешно работење на јавните обвинителства, па од тие причини неопходно е и во натамошниот период да се подобруваат просторните услови. Проблемот од недостаток на простор најизразен е во основните јавни обвинителства во Тетово, Гостивар, Кичево и Ресен.

Обврската на органите да стопанисуваат со објектите во кои се сместени и да се грижат за континуирано одржување, а во контекст на растечките трошоци за живот, наметнува дополнителна потреба од наменски средства за:

- тековно одржување на градежните објекти, вградената и останата опрема, инсталациите и возниот парк;
- осигурување на недвижности, опрема и возила;
- зголемени износи на комунални услуги;
- одржување на градежни објекти.

II.3 Информатичка опрема

Јавното обвинителство од 2016 година поседува систем за електронско управување со предметите (Case-management system) кој е веќе застарен и нефункционален, односно не ги задоволува потребите на јавнообвинителското постапување.

Во 2023 година, во рамките на проектот „ЕУ поддршка за владеење на правото“ започна процес на независна функционална анализа на постоечкиот систем, која ја вршат странски ИТ експерти, со цел да се утврди дали е возможна негова надградба или е потребен целосно нов систем за електронско управување со предметите дизајниран согласно потребите на обвинителството.

Треба да се има предвид и дека како информатичка опрема за тековно работење, Јавното обвинителство поседува околу 200 десктоп компјутери кои моментално се постари од 10 години и со оперативен систем за кој вендорот веќе не дава поддршка. Од тие причини неминовно се појавува потреба за промена на ваквата застарена опрема што во следниот период ќе предизвикува дополнителни финансиски импликации.

III. БУЏЕТ И ЈАВНИ НАБАВКИ

Согласно одредбите на Законот за јавното обвинителство, средствата за работа на јавните обвинителства се обезбедуваат од Буџетот на Република Северна Македонија, во делот издвоен за буџетскиот корисник - Јавно обвинителство на Република Северна Македонија со буџетски раздел 31010.

Ова значи дека сите виши и основни јавни обвинителства, како и Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција се финансираат преку Јавното обвинителство на Република Северна Македонија и тоа од програмата 2 – Јавно обвинителство, потпрограми 20 – Јавно обвинителство и 22 - Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција.

Буџетските плански проекции за потребите од средства за 2023 година, Јавното обвинителство на Република Северна Македонија ги изрази во текот на 2022 година како единствена буџетска пресметка, изработена врз основа на пресметките доставени од основните јавни обвинителства, Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, вишите јавни обвинителства, спецификациите на расходи на сите единки корисници - јавните обвинителства и планските проекции на Јавното обвинителство на Република Северна Македонија. Единствената буџетска пресметка која се однесува на сите единки корисници - јавните обвинителства како и образложението за висината и намената на бараните износи, Јавното обвинителство на Република Северна Македонија ги достави до Министерството за финансии, во согласност со одредбите на Законот за буџетите.

Иако буџетот се проектира согласно потребите на секое јавно обвинителство - единка корисник поодделно, континуирано се јавува несогласување помеѓу проекциите и одобрените наменски средства. Имено, секоја година наместо законски утврдениот буџет, предвиден во член 101 ст.1 од Законот за Јавното обвинителство (Сл.весник бр.42/20), односно 0,4% од износот на вкупниот Ребаланс на буџетот за претходната година, од страна на Министерството за финансии се одобрува половина од овој износ, односно 0,2 % од од износот на вкупниот Ребаланс на буџетот за претходната година.

Однос помеѓу барани и одобрени средства за 2023 година:

Расходна категорија		2023- барано	2023 - Одобрено	% разлика меѓу одобрени и барани средства во 2023
40 - Плати и надоместоци		660.389.540	435.740.000	-34,01%
401	Основни плати	465.846.880	310.343.000	-33,38%
402	Придонеси за социјално осигурување	181.122.660	121.297.000	-33,03%
404	Надоместоци	13.420.000	4.100.000	-69,45%
42 - Стоки и услуги		432.966.000	220.929.000	-48,97%
420	Патни и дневни расходи	1.356.000	1.164.000	-14,16%
421	Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	73.541.000	50.000.000	-47,08%
423	Материјали и ситен инвентар	10.819.000	10.819.000	- 0,00%
424	Поправки и тековно оджување	27.787.000	22.625.000	-18,58%
425	Договорни услуги	304.157.000	132.875.000	-56,31%
426	Други тековни расходи	15.306.000	3.446.000	-77,49%
46 - Субвенции и трансфери		16.060.000	8.860.000	-44,83%
464	Разни трансфери	16.060.000	8.860.000	-44,83%
48 - Капитални расходи		25.876.000	9.725.000	-62,42%
480	Купување на опрема и машини	19.676.000	6.926.000	-64,80%
481	Градежни објекти	3.200.000	2.319.000	-27,53%
483	Купување на мебел	0	0	-0,00%
485	Вложувања и нефинансиски средства	480.000	480.000	-0,00%
485	Купување на возила	2.520.000	0	-100,00%
Вкупен Буџет		1.135.291.540	675.254.000	-40,52%
Вкупен буџет + сопствени приходи		1.135.483.540	675.446.000	-40,52%

Сумирано, одобрениот буџет за 2023 година за Јавното обвинителство бил едвај нешто повеќе од половина од бараните средства. Најголем е минусот во делот за капиталните расходи, каде одобрените средства се едвај околу една третина од бараните. На обвинителството, и покрај бараното, воопшто не му биле одобрени средства за купување возила за потребите на истражните центри и увидните тимови, а ниско е нивото на одобрени финансии и за сите останати ставки.

Притоа, треба уште еднаш да се истакне дека бараниот износ на буџетот е во согласност со став 1 од член 101 од Закон за јавно обвинителство, односно не надминува 0,4 % од ребалансот за 2022 година, туку напротив е дури и понизок и изнесува 0,391 %.

Почнувајќи од 2014 год. одобрените буџетски средства и покрај искористувањето на сите законски механизми (дозволени прераспределби во рамките на одобриениот буџет за соодветните години за Јавното обвинителство во максимален износ од 20% на соодветна расходна ставка), континуирано не ги задоволува потребите на обвинителствата. Оттука и за фискалната 2023 година Јавното обвинителство на Република Северна Македонија се соочи со истиот проблем – недостиг на средства, со што се доведува во прашање вршењето на функцијата на Јавното обвинителство утврдена со Уставот и законите.

Тука особено треба да се нагласи зголемената потреба од наменски средства која произлегува од преминувањето на истрагата во надлежност на јавниот обвинител од декември 2013 година, а пред се во смисла на потребни средства за преземени дејства во врска со истрагата, односно средства потребни за алиментирање на трошоците сторени во кривичната постапка кои се обезбедуваат во рамки на расходната категорија 42 - стоки и услуги, расходна ставка 425 - договорни услуги. Во прилог на наведеното говори и фактот дека по истекот на секоја година, и покрај максималните напори за обезбедување и дообезбедување наменски буџетски средства, кај јавните обвинителства се јавуваат преземени, а неисплатени обврски во вкупен износ од околу 10.000.000,00 денари, кој е утврден по изготвувањето на Консолидираната годишна сметка.

Доколку на ова се додаде и фактот дека секоја година овој недостаток на средства се зголемува поради долгот пренесен од претходните години, повеќе од очигледно е дека со неадекватно финансирање на потребите се доведува во прашање вршењето на основната функцијата на јавното обвинителство.

Преземањето на истрагата во надлежност на Јавното обвинителство директно се рефлектираше и на останатите сегменти од работењето, предизвикувајќи зголемување на потребите од средства и нужноста за одржување на континуитет во нивното обезбедување, а во поглед на:

- зајакнување на кадровските капацитети, како во поглед на потребата од зголемување на бројот на јавни обвинители и јавнообвинителски службеници, така и од аспект на нивни континуирани обуки;
- материјални средства за тековно работење, односно стоки и услуги;
- обезбедување на соодветен простор за сместување на јавните обвинителства;

- соодветно опремување на јавните обвинителства со потребниот мебел; информатичка опрема и инфраструктура; софтверски решенија; возен парк кој одговара на потребите на јавното обвинителство со што ќе се овозможи непречено вршење на јавнообвинителската дејност како од функционален, така и од безбедносен аспект.

Обврската на органите да стопанисуваат со објектите во кои се сместени и да се грижат за континуирано одржување, а во контекст на растечките трошоци за живот, наметнува дополнителна потреба од наменски средства за:

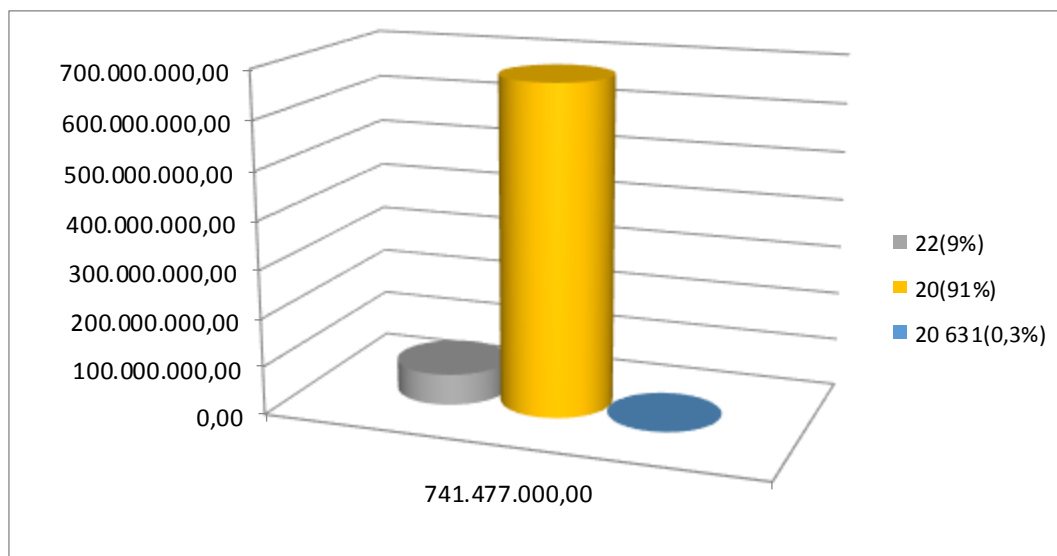
- тековно одржување на градежните објекти, вградената и останата опрема, инсталациите и возниот парк;
- осигурување на недвижности, опрема и возила;
- зголемени износи на комунални услуги;
- одржување на градежни објекти.

Најголем износ на трошоци од буџетот за Јаното обвинителство како буџетски корисник во сите програми се однесува на категорија 40 – плати и надоместоци или 502.950.000,00 ден, што зафаќа 68% од вкупниот буџет. На второ место се трошоците за ЗКП во износ од 123.393.437,00 или 17% од вкупниот одобрен буџет.

И покрај законското право за исплата на додатоци на плата за работење во посебни услови за работа, висок ризик и доверливост, сето наведено во Законот за изменување и дополнување на законот за јавнообвинителската служба “Службен весник на РМ бр. 231/15” и Законот за измени и дополнувања на законот за плати на јавните обвинители “Службен весник на РМ бр. 231/15”, во кои Закони е определено правото за исплата на овие додатоци во рамките на платата како дел од основната плата, кумулативно до 35%, со обезбедената маса наменски буџетски средства, Јавното обвинителство не е во можност да го исплати максималниот износ на додатоците предвиден со законот. Ова натаму се реперкуира со приватни тужби пред надлежен суд, кои по судската разрешница и носење правосилна пресуда се ефектуираат во исплата на неисплатените додатоци на тужителите до максималните, но и пресметка и исплата на законска казнена камата, подмирување на судските трошоци, како и трошоците на извршување.

Од вкупно одобрениот износ се реализирани средствата во 88,69% и овој процент е помал од претходните години, кога степенот на реализација изнесувал над 97% што се должи на неспроведување на голем дел од јавните набавки планирани за 2023 година, поради немање кадар кој би ги спроведувал постапките.

Графички приказ на одобрен буџет за 2023 година по процентуална застапеност на потпрограмите:

Од почетокот на 2021 година, а согласно чл. 100 ст. (3) и чл. 102 ст (1) од Законот за Јавното обвинителство “Службен весник” бр. 16/20, Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и покрај тоа што останува единка корисник во рамките на буџетскиот корисник Јавно обвинителство на Република Северна Македонија, во вкупниот буџет за буџетскиот корисник учествува со средства позиционирани на посебна потпрограма - 22, а чиј износ го предлага ова јавно обвинителство во рамките на буџетскиот циркулар.

Од табелата што следува може да се утврди дека најголем износ од буџетот за Јавното обвинителство како буџетски корисник во сите програми се однесува на единката корисник – Основно јавно обвинителство Скопје, како најголемо обвинителство и по број на вработени и по обем на предметна работа.

Процентуално учество на наменски буџетски средства трансферирани на сметките на Јавното обвинителство на Република Северна Македонија како корисник од второ ниво, сите виши, основни јавни обвинителства и Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал

	ОБВИНИТЕЛСТВО	% ЗАСТАПЕНОСТ ВО ВКУПЕН БУЏЕТ
1	Јавно Обвинителство на РСМ	12,42
2	ВЈО Битола	1,70
3	ВЈО Скопје	4,28
4	ВЈО Штип	2,01
5	ОЈО Берово	0,45
6	ОЈО Битола	2,82
7	ОЈО Гевгелија	1,07
8	ОЈО Гостивар	3,45
9	ОЈО Дебар	0,84
10	ОЈО Делчево	0,48
11	ОЈО Кавадарци	2,55
12	ОЈО Кичево	2,16
13	ОЈО Кочани	2,17
14	ОЈО Крива Паланка	0,38
15	ОЈО Куманово	4,11
16	ОЈО Охрид	2,87
17	ОЈО Прилеп	2,30
18	ОЈО Радовиш	0,64
19	ОЈО Ресен	0,49
20	ОЈО Св.Николе	0,48
21	ОЈО Скопје	24,04
22	ОЈО Струга	2,14
23	ОЈО Струмица	3,20
24	ОЈО Тетово	3,83
25	ОЈО Велес	3,23
26	ОЈО Штип	2,09
27	ОЈО за ГОКК	6,90
28	ВЈО Гостивар	2,18

IV. ЈАВНОСТ НА РАБОТЕЊЕТО

IV.1 Информирање на јавноста за работата

Транспарентноста и отчетноста во работата беа највисок приоритет за Јавното обвинителство и во текот на 2023 година. Во континуитет се одржува редовна комуникација со медиумите, преку објава на соопштенија за сите постапки кои се водат во јавните обвинителства, а кои се од интерес на јавноста, но и преку одговори на новинарските прашања.

Вкупниот број на објавени соопштенија кои се однесуваат на предмети во кои постапуваат јавните обвинителства и други настани изнесува 316, односно во просек обвинителствата речиси секојдневно самоиницијативно преку соопштенија ја информирале јавноста за својата работа.

Согласно обемот на работа, најголем дел од објавените соопштенија се однесуваат на предмети од Основното јавно обвинителство Скопје (43,3% или вкупно 137 објавени соопштенија во текот на годината). Потоа следуваат Јавното обвинителство на Република Северна Македонија и Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, а за предмети од интерес на јавноста во своја надлежност доста често информирале и обвинителствата во Тетово, Велес, Битола и Гевгелија.

Преглед на објавени соопштенија во 2023 година по месеци и обвинителства

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	ВКУПНО 2023
ЈОРСМ		3	4	4	5	2	7	4	3		4	5	41
ОЈОГОКК	4		1	2	7	3	2	3	1	3	3	4	33
ОЈО Скопје	11	11	14	7	14	10	11	8	14	14	14	9	137
ОЈО Тетово	2		3	5		1	1	1		2	1	1	17
ОЈО Куманово	2			2	1	1							6
ОЈО Гостивар	1			1				1				1	4
ОЈО Охрид	1	2											3
ОЈО Струмица	1			1				1	1		1		5
ОЈО Гевгелија	1	1			1	1		1	3	3	2		13
ОЈО Велес	2	5			1	1	3			2		3	17
ОЈО Прилеп		1				1						1	3
ОЈО Битола		1	1	5	1	2	2			2	2	1	17
ОЈО Кавадарци		2		2				1		2			7
ОЈО Струга		1	1				3	1	1		1		8
ОЈО Кочани			1						1	1		1	4
ОЈО Штип						1							1
ВКУПНО	25	27	25	29	30	23	29	21	24	29	28	26	316

Освен ова, Службата за односи со јавноста на Јавното обвинителство во текот на 2023 година на дневна основа комуницира со медиумите и веднаш или во најкраток можен рок одговара на сите поставени новинарски прашања. Комуникацијата со медиумите која претходно најчесто се одвиваше телефонски или по електронска пошта, сега се остварува и преку сите останати алатки за електронска комуникација со цел навремено обезбедување на потребните информации.

За одредени посебни предмети („Онкологија“, „Ласкарци“, „Крадени луксузни возила“ и др.), како и за некои правни прашања поврзани со примена на нови законски одредби (воведување нови кривични дела – Демнење, Полово вознемирување, Безобзирно возење, измени на КЗ во делот на Злоупотреба на служената положба и сл.), беа организирани брифинзи и средби со новинари. Јавни обвинители учествуваа на конференции и дебати и даваа изјави и интервјуа за домашни и странски печатени и електронски медиуми, со цел подетално информирање за постапувањето по конкретни предмети.

Освен објавените соопштенија и интервјуа, Јавното обвинителство преку својата веб страница транспарентно и директно ја информира јавноста за сите останати аспекти од својата работа – организациска поставеност, планирани и спроведени јавни набавки, финансиски извештаи, планирани и спроведени постапки за вработување, донесени подзаконски акти (правилници), потпишани меморандуми и договори за соработка и сл.

IV.2 Соработка со невладини организации и новинарски здруженија

Во текот на 2023 година, Јавното обвинителство дополнително ја продлабочи соработката со Здружението на новинари на Македонија (ЗНМ), Самостојниот синдикат на новинари и медиумски работници (ССНМ) и други здруженија. Во соработка со Здружението на јавни обвинители беа организирани и заеднички настани со новинарските здруженија, особено во насока на поефикасно постапување во предметите кои се однесуваат на безбедност на новинарите, како и примена на законските измени во насока на третирање на нападот врз новинар како напад врз службено лице.

Како продолжение на претходно започнатиот проект со назначување на јавен обвинител во Основното јавно обвинителство Скопје како контакт-точка задолжена за следење на постапувањето во предметите поврзани со безбедноста на новинарите, такви јавни обвинители беа назначени и во основните јавни обвинителства во Битола, Штип и во Тетово. Ова овозможи подобра координација и поголема ефикасност во постапувањето по предметите кои се однесуваат на безбедноста на новинарите. Па така, од вкупно седум предмети во

кои како оштетени лица се јавуваат новинари или медиумски работници евидентирани во 2023 година, во четири предмети веќе е целосно спроведена постапка и изречена пресуда против сторителите на кривичните дела. Останатите три предмети на крајот на извештајната годината биле во фаза на предистрага, односно проверка на наводите и прибирање на податоци за идентификација на сторители.

IV.3 Меѓународна соработка за јакнење на транспареноста

На 16 мај 2023 година во Херцег Нови, Црна Гора, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија го потпиша Меморандумот за соработка во областа на односите со јавноста меѓу јавните обвинителства од регионот, поддржан преку Проектот за сузбивање тежок криминал на Западен Балкан – ИПА 2019.

Меморандумот, освен македонското обвинителство, го потпишаа и Врховното државно обвинителство на Црна Гора, Републичкото јавно обвинителство на Република Србија, Врховното државно обвинителство на Република Словенија, Генералното обвинителство на Република Албанија, Обвинителството на Босна и Херцеговина, Федералното обвинителство на Федерацијата Босна и Херцеговина, Републичкото јавно обвинителство на Република Српска и Обвинителството на дистриктот Брчко на Босна и Херцеговина. Целта на овој документ е да овозможи размената на информации меѓу обвинителствата и јакнење на транспарентноста на постапките.

Како резултат на Меморандумот, веднаш беше воспоставена регионална платформа на службите за односи со јавноста, како можност за комуникација и директна размена на информации, но и за координација при информирањето на јавноста за дејствијата кои се однесуваат на прекугранични предмети.

V. СЛОБОДЕН ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР

Во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер во 2023 година примени се 17 барања, а на 15 е позитивно одговорено. Одбиени се 2 барања, на кои се вложени жалби до Агенцијата, која истите ги уважила и ги преиначила првостепените одлуки. Отфрлени или неодговорени барања нема.

VI. МЕЃУИНСТИТУЦИОНАЛНА СОРАБОТКА

Поаѓајќи од уставната и законската поставеност како единствен самостоен орган кој ги гони сторителите на кривични дела, Јавното обвинителство постојано ја развива соработката со институциите и органите со кои е делотворна континуирана размена на информации заради обезбедување ефикасност на кривичниот прогон. Јавното обвинителство ја јакне соработката и со образовните институции кои имаат наставни програми од областа на правото и во кои се подготвуваат идните генерации правници.

На 20 февруари 2023 година, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и претседателката на Државната комисија за спречување на корупција потпишаа Меморандум за соработка меѓу Јавното обвинителство и ДКСК. Со Меморандумот се предвидува зајакнување на соработката меѓу двете институции за работи од заеднички интерес поврзани со законски утврдените активности и номинирање на лица задолжени за меѓусебна комуникација.

На 30 март 2023 година, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и Министерот за внатрешни работи потпишаа Протокол за соработка за уредување на клучните области од заедничкото постапување на двете институции. Протоколот е изготвен на иницијатива на Здружението на јавните обвинители, а со поддршка на Мисијата на ОБСЕ во Скопје.

На 28 март 2023 година, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија се обрати на Конференција „Подобрување на ефикасноста, транспарентноста и отчетноста на Јавното обвинителство“ на која е презентирана алатка за изработка и мерење на перформансите на јавните обвинителства.

На 11 април 2023 година, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија оствари работна средба со вицепремиерката за политики на добро владеење Славица Грковска, на која беа презентирани активностите на Јавното обвинителство во спроведување на сите стратешки документи, чија цел е зголемена ефикасност во борбата против корупцијата.

На 25 април 2023 година, Здружението на јавните обвинители во соработка и поддршка на Амбасадата на САД во Скопје-Канцеларија за развој, помош и обука на обвинителствата во странски држави-ОПДАТ при Американското министерство за правда, организираше дискусија за воедначување на практиките.

На 11 јуни 2023 година, Јавниот обвинител на Република Северна

Македонија и Министерот за финансии, потпишаа Меморандум за соработка меѓу Јавното обвинителство и Министерството за финансии за зајакнување на меѓуинституционалната соработка, со цел сузбивање неправилности, измами, корупција и други незаконски активности насочени против финансиските интереси на ЕУ во Република Северна Македонија.

На 29 јуни 2023 година, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и Амбасадорот на ОБСЕ во РСМ, потпишаа Меморандум за разбирање меѓу двете институции за спроведување заеднички проектни активности во периодот 2023-2025 година.

На 14 јули 2023 година, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и Главниот државен ревизор одржаа работна средба со цел интензивирање и зајакнување на соработката помеѓу надлежните институции во државата за превенција и борба против корупцијата.

На 17 јули 2023 година, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и членовите на Државната комисија за спречување на корупцијата одржаа средба на која беше разгледана можноста за дополнително унапредување на меѓусебната соработка.

На 20 јули 2023 година, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија организираше координативна средба со претставниците на Министерството за внатрешни работи, Биро за јавна безбедност, на која присуствуваа јавни обвинители од Вишите јавни обвинителства и шефови на повеќе Оддели во МВР, со цел интензивирање на соработката и забрзување на постапувањето по предметите.

На 13 ноември 2023 година, Јавното обвинителство на Република Северна Македонија и Државниот завод за ревизија одржаа заедничка работилница во Скопје, на која се разгледуваше начинот на постапување по ревизорските извештаи. На работилницата се разгледуваа посебни интерни упатства на двете институции, со кои се регулира постапувањето и меѓусебната координација.

На 17 ноември 2023 година, Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, Министерството за внатрешни работи и Царинската управа, потпишаа Меморандум за соработка во областа на справувањето со криминалот поврзан со огнено оружје, со поддршка на Глобалната програма против огнено оружје на Канцеларијата на Обединетите нации за дрога и криминал УНОДЦ.

VII. МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА

Јакнењето на меѓународната соработка на Јавното обвинителство овозможува зголемена меѓународна институционална видливост, но во исто време е исклучително важен сегмент за зголемена ефикасност и забрзување на истрагите особено во делот на борбата со прекуграничен криминал. Посебен сегмент од меѓународната соработка претставува соработката која се остварува заради меѓународна правна помош.

VII.1 Меморандуми и средби

Јавниот обвинител на Република Северна Македонија на 16 февруари 2023 година, прими делегација од Одборот за политички систем и правосудство во Парламентот на Република Црна Гора, предводена од пратеници во Парламентот на Република Црна Гора.

На 16 март 2023 година, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија оствари средба со шефот на Мисијата на ОБСЕ во Скопје, Амбасадорот Килијан Вал. На средбата се разговараше за зајакнување на капацитетите на Јавното обвинителство и активностите за јакнење на довербата и транспарентноста на Јавното обвинителство.

На 30 мај 2023 година, во посета на Јавното обвинителство на Република Северна Македонија беа Високиот инспектор за правда на Република Албанија, кој се сретна со обвинители од Јавното обвинителство на Република Северна Македонија и Претседателот на Здружението на јавните обвинители. На средбата се разговараше за организацијата на јавнообвинителските структури во двете земји и размена на искуства за системите за надзор над работата и утврдување на дисциплинска одговорност на јавните обвинители.

Од 29 до 30 мај 2023 година, делегација од Јавното обвинителство на Република Северна Македонија и Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција учествуваше на завршна конференција на Проектот „Сузбивање на сериозен криминал во Западен балкан ИПА 2019“, која се одржа во Рим.

VII.2 Меѓународна правна помош и меѓународна соработа

Јавното обвинителство во континуитет ги јакне капацитетите за меѓународна правна помош, како преку Одделението за меѓународна правна помош кое функционира во рамките на Јавното обвинителство на Република

Северна Македонија, така и преку директна комуникација на домашните јавни обвинителства со обвинителства и други институции од странски земји.

Со оглед на фактот дека криминалните структури со своите дејствија се почесто ги надминуваат националните граници, неспорно се појавува потребата во следниот период уште повеќе да се инвестира во јакнење на меѓународната размена на информации меѓу истражните органи со цел да се обезбеди ефикасен кривичен прогон.

Во текот на 2023 година, предку Одделението за меѓународна правна помош во ЈОРСМ биле примени и испратени вкупно 453 барања за меѓународна правна помош, што е за 75 барања повеќе во однос на 2022 година кога биле примени 378, односно зголемување за 20%. Основните јавни обвинителства поднеле 163 барања за меѓународна правна помош. Најчести земји од кои сме побарале меѓународна правна помош се соседните и воопшто балканските земји, додека од останатите по бројот на барања предничат Турција и Соединетите Американски Држави како земји во кои се регистрирани седиштата на најголем дел од социјалните мрежи. Најчесто барања за меѓународна правна помош до нас пристигнуваат повторно од балканските земји, што е разбирливо со оглед на поврзаноста и неопходноста од меѓусебна соработка за разоткривање на криминалните структури. Освен ова, на листата на земји кои побарале меѓународна правна помош се и Холандија, Германија, Чешка, Словачка, Турција, Романија и други. Вкупно пристигнати барања се 247 преку Министерството за правда, 15 од други државни органи- МНР и МВР, 10 директно од други земји, 7 барања се од КАРИН – АРО, 9 од Европрава. Дадени се согласности за склучување на Договори за заеднички истражни тимови во вкупно 4 предмети, од кои еден со земја-членка на ЕУ, а останатите со Албанија и Косово. Дополнително остварена е билатерална соработка со земји кои не се членки на ЕУ во седум предмети и одржани се 5 координативни состаноци на билатерално ниво.

Во поглед на видот на дејствијата преземени по барањата за меѓународна правна помош, тука се вклучени екстрадиции, барања за достава на податоци, преземање на кривично гонење, замолници за сослушување и други замолници, известувања, информации и достава на списи.

Јавното обвинителство активно соработува во рамките на Европрава - EUROJUST и на Европската правосудна мрежа во кривична материја – EJM. активности.

Во однос на соработката со Европрава, во текот на извештајната 2023 година евидентирани се 36 нови предмети, од кои 14 се предмети иницирани по

барање на надлежните органи на Република Северна Македонија, додека 22 предмети иницирани од држави членки на ЕУ.

Во текот на 2023 година завршени се вкупно 31 предмет во кој биле вклучени надлежни органи на земји-членки на ЕУ. Надлежните органи на РС Македонија учествувале на 4 координативни состаноци во предмети со претставници на држави-членки на ЕУ.

Етаблирањето на обвинителството како институција на која може да се смета при гонење на прекуграничен криминал и работа на меѓународно важни и експонирани кривично правни случаи ја зајакнува позицијата на Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, а со самото тоа и на нашата држава.

Како еден од покарактеристичните примери, постапувајќи по барање за меѓународна правна помош, Основното јавно обвинителство Скопје и Министерството за внатрешни работи во октомври 2023 година презедоа повеќе комплексни истражни дејствија по барање на белгиските истражни органи, вклучувајќи и два претреси во Скопје со цел обезбедување докази за убиство од користољубие извршено во Белгија.

Во постапката на белгиските истражни органи беа обезбедени се докази за инволвираност на двајца македонски државјани во овој настан. За едниот од нив белгискиот истражен судија побара од Основното јавно обвинителство Скопје да преземе одредени истражни дејствија, а сите активности согласно барањето за меѓународна правна помош беа реализирани успешно, по што од белгиска страна исклучително високо беше оценета соработката со македонските истражни органи.

“Овој предмет е вистински школски пример за совршена меѓународна соработка помеѓу јавните обвинители и полициските службеници од Република Северна Македонија и европските правосудни и полициски органи”, оцени претседателот на Истражниот оддел на Првостепениот суд на Западна Фландрија, истражниот судија Кун Витук по акцијата во која беа обезбедени докази важни за постапката пред белгискиот суд.

Б. СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД

VIII. ЗБИРНИ ПОДАТОЦИ ЗА БРОЈОТ И ПОСТАПКИТЕ ПО КРИВИЧНИ ПРЕДМЕТИ

Основните јавни обвинителства, во текот на 2023 година постапуваа по новопримени кривични пријави против вкупно **23.726** сторители на кривични дела, од кои против 17.124 полнолетни, против 944 деца и против 5.658 непознати сторители на кривични дела, како и по 12.501 незавршени предмети на крајот од 2022 година. Според тоа, основните јавни обвинителства во текот на извештајната 2023 година постапуваа против вкупно **36.227** сторители на кривични дела.

Табеларен преглед на сторители на кривични дела по кои постапуваа обвинителствата во 2023 година:

	Пристигнати пријави во 2023	Префрлени во работа од 2022	Вкупно
Полнолетни сторители	17.124	12.382	29.506
Деца	944	119	1.063
Непознати сторители	5.658	59.782 (од претходните години кои не се предмет на статистичка обработка во извештајот)	5.658
Вкупно	23.726	12.501	36.227

Од вкупно пријавените сторители на кривични дела во 2023 година, 5.658 се однесуваат на непознати сторители, каде се уште од страна на надлежните органи се преземаат дејствија за откривање на сторителите. Во обвинителствата од претходните години голем број предмети против непознати сторители на кривични дела. Тие се пренесуваат додека истражните органи, постапувајќи по наредбите и насоките што ги издава обвинителството, не ги откријат сторителите.

Јавните обвинителства во континуитет ја следат ваквата статистика и преземаат соодветни активности со цел да се стимулира откривачката функција на надлежните органи. Ова е една од причините која придонесува да се намалува бројот на новопримени кривични пријави против непознати сторители на годишно ниво.

Натамошната анализа за работењето на јавното обвинителство од аспект на процентуално пресметување на преземени дејствија и анализа на појави, не го опфаќа бројот на предмети против непознати сторители на кривични дела.

Споредбата на статистичките податоци за примени пријави од 2023 година со оние од претходната година, покажува дека има одредено намалување на бројот на новопримени кривични пријави според бројот на сторители на кривични дела, како во однос на полнолетните сторители, така и во однос на децата.

Табеларен преглед за споредба на бројот на примени кривични пријави според сторители на кривични дела:

Сторители на кривични дела	2022	2023
Полнолетни	18.928	17.124
Деца	1.006	944
Непознати	7.911	5.658
Вкупно:	27.845	23.726

VIII.1. КРИВИЧНИ ДЕЛА ИЗВРШЕНИ ОД ПОЛНОЛЕТНИ СТОРИТЕЛИ

VIII.1.1. Постапување на основните јавни обвинителства

Основните јавните обвинителства во текот на 2023 година постапувале против **29.506** полнолетни сторители на кривични дела, од кои за 17.124 сторители пријавите се примени во извештајната година, а за 12.382 пријавите се префрлени од претходната 2022 година.

Податоците покажуваат намалување на бројот на пријавени полнолетни сторители на кривични дела во однос на претходните години во основните обвинителства од подрачјата на сите виши јавни обвинителства. Единствено во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција се регистрира зголемување на бројот на пријавени полнолетни сторители на кривични дела.

Табела за постапки против полнолетни сторители по виши јавни обвинителства и ОЈО ГОКК:

Вишо јавно обвинителство со подрачните основни обвинителства	2021	2022	2023
Скопје	19.288	16.720	14.263
Битола	6.133	6.042	5.979
Штип	3.374	2.954	3.046
Гостивар	5.965	5.437	5.033
ОЈО ГОКК	973	1081	1.185
Вкупно:	35.733	32.234	29.506

Во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, кое постапувало по кривични пријави против вкупно 1.185 полнолетни сторители на кривични дела, за 305 полнолетни лица постапката се водела во Специјализираното одделение за гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција.

VIII.1.2. Подносителите на кривични пријави

Во текот на извештајниот период, од новоподнесените кривични пријави против 16.815 полнолетни сторители на кривични дела (без оние по кои постапувало Специјализираното одделение за гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција), кривичните пријави против 11.499 лица или 68,4% од вкупниот број на кривични пријави ги поднело Министерството за внатрешни работи. Со ова, доколку се споредат и податоците од претходната 2022 година, евидентно е дека во вкупниот број поднесени кривични пријави се намалува уделот на пријавите поднесени од МВР.

За сметка на тоа, се забележува раст на поднесени кривични пријави од речиси сите други категории подносителите - граѓаните поднеле кривични пријави против 2.291 лице или 13,6%, другите државни органи 1.319 или 7,8%, правните лица – 783 пријави или 4,6% и други – 282 пријави или 1,8%. **Значителен е бројот на постапки по допрен глас, односно по сопствена иницијатива или непосредно забележување на јавните обвинители, кои во 3,8% случаи во 2023 година отвориле постапки на овој начин.** Оформувањето на предмети на

овој начин останува на речиси исто процентуално ниво во однос на 2022 година, кога процентот на поведени постапки по допрен глас беше 4% од вкупниот број, што укажува на важноста на овој инструмент за јавното обвинителство.

Табела за постапки во 2023 година според подносителите на пријавите по виши јавни обвинителства и ОЈОГОКК, со споредбени податоци за 2022 година

ВЈО	Вкупно пријави по лица	Подносителите					
		МВР	Граѓани	Правни лица	Други државни органи	Иницијатива на ЈО	Други
Скопје	7.285	4.709	1.025	429	860	153	109
Битола	3.659	2.677	509	171	173	120	9
Штип	2.760	1.955	379	79	139	172	36
Гостивар	2.551	1.894	337	72	112	129	7
ОЈО ГОКК	560 *	264	41	32	35	67	121
Вкупно 2023	16.815 * 100%	11.499 68,4%	2.291 13,6%	783 4,6%	1.319 7,8%	641 3,8%	282 1,8%
Вкупно 2022	18.928 100%	13.365 70,6%	2.482 13,1%	827 4,4%	1.319 7%	771 4%	164 0,9%

* Во бројката не се содржани податоците од Одделението за гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција затоа што истите се водат по предмети, а не по лица

VIII.1.3. Постапување по кривични пријави

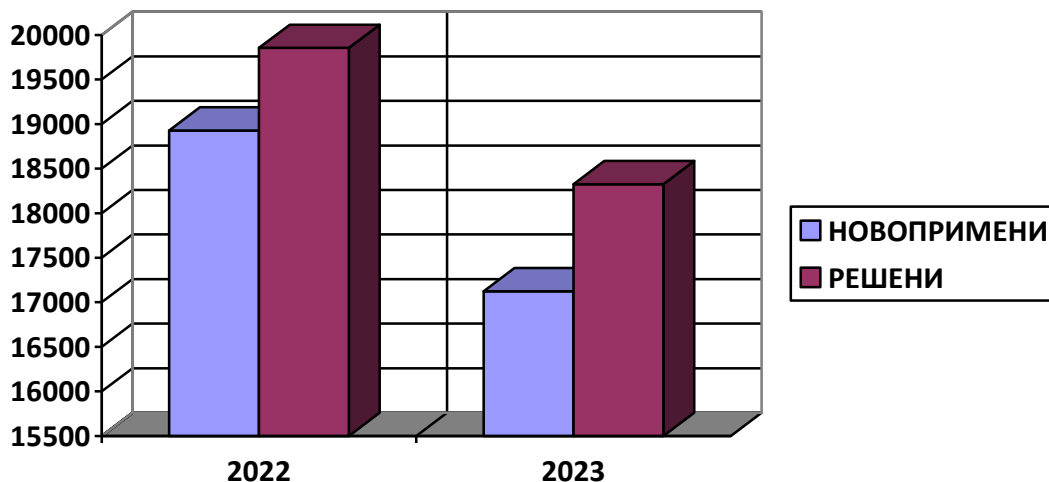
Обем и ажурност

Постапувајќи против вкупно 29.506 полнолетни лица, основните јавни обвинителства решиле кривични пријави против 18.326 лица или 62,1%, а на крајот на годината, кај други органи или кај јавните обвинители, останале во работа кривични пријави против 11.180 лица или 37,9%.

Со оглед на тоа што бројот на решени пријави го надминува бројот на новопримени пријави за околу 1.000, неспорно може да се заклучи дека Јавното обвинителство, и покрај тоа што функцијата ја извршува со намален број јавни обвинители, не само што го совладало приливот на нови предмети, туку и го

намалило бројот на нерешени предмети на крајот на годината.

Графички приказ на вкупен број на новопримени наспроти бројот на решени кривични пријави за 2022 и 2023 година:

Доколку се анализира по подрачјата на вишите јавни обвинителства и Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, постојат одредени разлики во обемот на работа и ажурноста во постапувањето.

Така, на подрачјето на Вишо јавно обвинителство Гостивар се постапувало против вкупно 5.033 лица, од кои 2.551 пријавени во извештајната година и против 2.482 лица од претходната 2022 година. Основните јавни обвинителства на подрачјето на Вишото јавно обвинителство Гостивар решиле пријави против вкупно 2.919 лица или 58%, односно бројот на решени пријави е поголем од бројот на новопримени. Овие бројки укажуваат дека на подрачјето на ова Вишо јавно обвинителство во извесна мера се надминуваат проблемите со изразен кадровски дефицит, со кои ова подрачје се соочуваше подолг временски период.

На подрачјето на Вишото јавно обвинителство Штип се постапувало против 3.046 лица, од кои 2.760 лица од извештајната година, а 286 лица од претходниот период. На ова подрачје основните јавни обвинителства на крајот од годината донеле одлуки против 2.670 лица или решени се 88% од вкупниот број кривични пријави по лица. Но, сепак, и покрај ваквата ажурност, на крајот на 2023 се забележува дека бројот на новопримени пријави е поголем од бројот на решени, што благо го зголемува заостатокот на нерешени предмети во основните јавни обвинителства на ова подрачје во однос на претходниот период. Главна причина за ваквите состојби е намалувањето на бројот на јавни

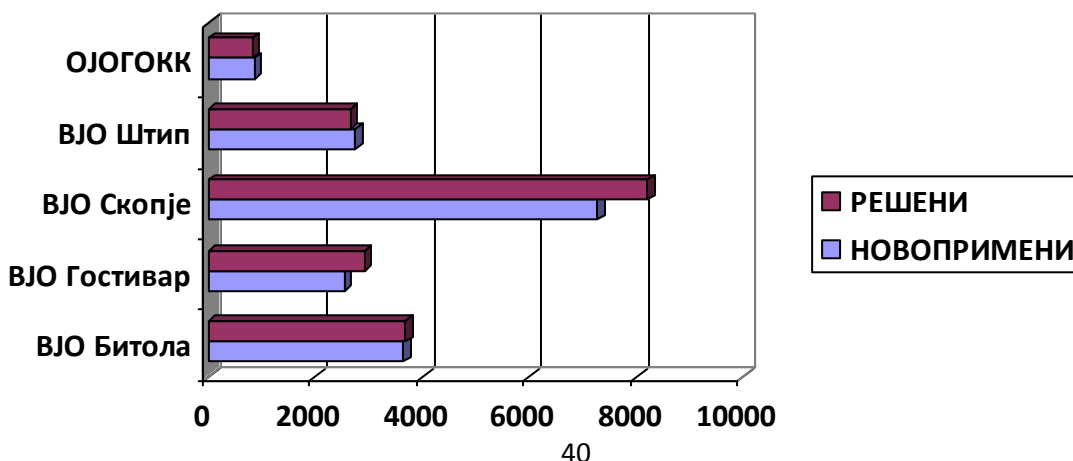
обвинители и јавнообвинителски службеници на ова подрачје, најчесто поради пензионирање.

Основните јавни обвинителства од подрачјето на Вишо јавно обвинителство Битола постапувале против 5.979 лица, од кои 3.659 пријавени во извештајната година и 2.320 останати во работа од претходната година. Во 2023 година биле решени предмети против 3.686 лица или 61,6%, а во работа останале кривични пријави против 2.293 лица. Овие податоци укажуваат на речиси ист процент на останати нерешени кривични пријави што во основа се должи на нецелосната екипираност со јавни обвинители и службеници.

На подрачјето на Вишо јавно обвинителство Скопје во текот на извештајната 2023 година во работа биле кривични пријави против вкупно 14.263 лица, од кои 7.285 новопријавени лица и против 6.978 лица кои останале во работа на крајот од 2022 година. Од вкупната бројка на постапување на ова подрачје на крајот од 2023 година основните јавни обвинителства решиле пријави против 8.212 лица или 57,6%, а останале во работа кривични пријави против 6.051 лица. Согласно тоа, очигледно е дека основните јавни обвинителства на ова подрачје покажуваат значително намалување на бројот на заостанати кривични пријави за околу 1.000 и зголемена ажурност во постапувањето.

Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција во текот на извештајната година постапувало против 1.185 полнолетни сторители од кои 869 новопријавени и 316 лица од претходната година. Решени се кривични пријави против 839 лица или 71%, а во работа на крајот од годината останале кривични пријави против 346 лица. Со тоа, ова јавно обвинителство го совладало приливот на нови предмети, а бројот на нерешени кривични пријави е речиси на исто ниво како претходната година.

Графички приказ на бројот на новопримени наспроти бројот на решени кривични пријави по подрачја на виши јавни обвинителства и ОЈОГОКК:

Обемот на работа на јавните обвинителства укажува дека од вкупниот обем на работа на ниво на државата, основните јавни обвинителства од подрачјето на Вишото јавно обвинителство Скопје учествуваат со 14.263 пријавени полнолетни лица или 48% од кривичните пријави на територијата на целата држава.

VIII.2. КРИВИЧНИ ДЕЛА ИЗВРШЕНИ ОД СТОРИТЕЛИ - ДЕЦА

Во 2023 година до основните јавни обвинителства биле **поднесени кривични пријави против 944 деца**, што во вкупен обем на работа по кривични пријави против познати сторители на кривични дела претставува учество со 5,2 %.

Во текот на годината јавните обвинителства постапувале и по кривични пријави од претходната година против 119 деца, така што во работа имале пријави спрема вкупно 1.063 деца.

Од вкупниот број кривични пријави по кои е постапувано во 2023 година решени се пријави спрема 909 деца или 85,5%, а на крајот на годината останале во работа спрема 154 деца или 14,5%.

Од вкупниот број решени пријави, спрема 317 деца или 29,8% се отфрлени кривични пријави, а спрема 422 деца или 39,7% поднесени се барања за подготвителна постапка. Спрема едно дете поднесен е директен предлог за санкција.

Ако се погледне структурата на отфрлени кривични пријави, спрема 133 деца пријавите се отфрлени, бидејќи се работи за кривично неодговорни деца до 14 години возраст, а за другите 184 деца отфрлени се по основ на начелото на опортунитет и други основи.

Кога станува збор за тежината на кривичните дела сторени од малолетници, треба да се наведе дека во 2023 година против 2 деца во судир со законот постапувало Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција. Децата сториле кривични дела Тероризам (394-б од КЗ) и Криумчарење на мигранти (418-б од КЗ).

VIII.2.1 Подготвителна постапка

Во текот на 2023 година спрема 422 деца поднесени се барања за поведување на подготвителна постапка.

Во однос на претходната 2022 година кога спрема 600 дете биле поднесени барања за поведување на подготвителна постапка во извештајниот период од 2023 година оваа бројка е намалена што претставува своевиден тренд и во претходните години.

Јавните обвинители постапувале и по нерешени подготвителни постапки од претходната година против 260 деца, така што вкупно во работа имале подготвителни постапки спрема 682 деца.

Во 2023 година до судии за деца на надлежните судови јавното обвинителство поднело предлози за примена на санкција спрема 440 деца, при што најчеста мерка која се изрекува со првостепена одлука на судот биле мерки на засилен надзор.

Од вкупно завршените подготвителни постапки, спрема 142 деца ставени се предлози за запирање на постапка и тоа за 13 деца поради нецелесообразност на водење на постапката, за 129 деца од други причини.

VIII.3. КРИВИЧНИ ДЕЛА ИЗВРШЕНИ ОД НЕПОЗНАТИ СТОРИТЕЛИ

Во 2023 година до јавните обвинителства биле поднесени кривични пријави против 5.658 непознати сторители.

Ако ја споредиме оваа бројка со претходната 2022 година кога биле поднесени 7.911 се забележува намалување од 2.253 кривични пријави, што во еден дел се должи и на активностите на јавното обвинителство да ја стимулира улогата на надлежните органи за ефикасно откривање на сторителите на кривични дела.

Јавните обвинителства постапувајќи по новопримени кривични пријави против непознати сторители до Министерството за внатрешни работи доставиле 4.497 наредби за откривање на сторителите на кривичните дела, додека во 649 случаи биле издадени наредби и барања за собирање податоци до други органи. Од новоподнесените кривични пријави во 2023 година, како резултат на преземените дејствија, откриени се 551 сторители на кривични дела.

Во 2023 година, јавните обвинителства во работа имале и кривични пријави против 59.782 непознати сторители на кривични дела кои останале неоткриени од претходните години. Со тоа вкупната бројка на непознати сторители против кои се постапува со цел да бидат откриени изнесува 65.440. Од оваа бројка на стари предмети, во текот на 2023 година откриени се 660 сторители на кривични дела.

Со решение за отфрлање на кривичната пријава во 2023 година се решени пријави против 13.828 непознати лица, најмногу по основ на застареност, по кој биле отфрлени пријави против 13.701 непознати лица.

VIII. 4. ПОСТАПУВАЊЕ И ПРЕЗЕМЕНИ ДЕЈСТВИЈА ОД ЈАВНИТЕ ОБВИНЕЛСТВА ПО ПРЕДМЕТИТЕ

VIII .4.1 Барање за собирање податоци и потребни известувања

Во 2023 година, основните јавни обвинителства, постапувајќи по кривичните пријави, презеле дејствија на собирање на потребни податоци и известувања во 12.901 случаи.

Табела за поднесени барања за собирање податоци и потребни известувања според подрачја на виши обвинителства:

Подрачје на вишо обвинителство	Поднесени барања
Вишо јавно обвинителство Скопје	5.956
Вишо јавно обвинителство Битола	3.003
Вишо јавно обвинителство Штип	2.300
Вишо јавно обвинителство Гостивар	1.032
ОЈОГОКК	610
ВКУПНО	12.901

VIII.4.2. Истражни дејствија на јавниот обвинител

Јавните обвинители поголемиот број дејствија ги преземаат пред носењето на Наредбата за спроведување на истражна постапка, меѓутоа сами спроведуваат и голем дел од истражни дејствија во предметите кои се водат во скратена постапка и за кои законот не бара формално спроведување истрага.

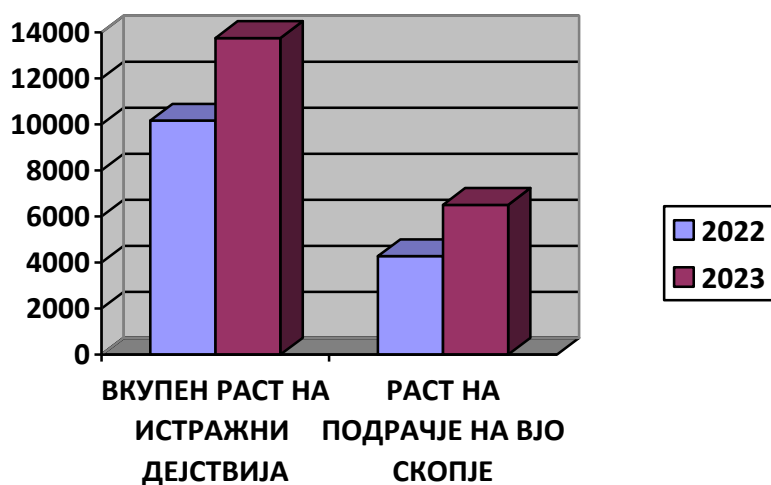
Во 2023 година во предистражна постапка од јавните обвинители биле преземени најмалку 13.758 различни истражни дејствија, кои вклучуваат увиди на лице место, претреси, препознавања, наредби за вештачење, повикување и испитување сведоци и слично.¹

¹ Во оваа бројка се опфатени единствено истражните дејствија кои се регистрирани во уписниците каде се евидентираат само најважните преземени дејствија. Со оглед на тоа, вкупната бројка на преземени истражни дејствија од јавните обвинители го надминува овој број

Табела за преземени истражни дејствија во предистражна постапка според подрачја на виши обвинителства:

Подрачје на вишо обвинителство	Издадени наредби во предистрага
Вишо јавно обвинителство Скопје	6.505
Вишо јавно обвинителство Битола	3.798
Вишо јавно обвинителство Штип	2.278
Вишо јавно обвинителство Гостивар	1.177
ВКУПНО	13.758

Во споредба со претходната 2022 година, кога во предистрага биле преземени 10.172 истражни дејствија, во 2023 година се забележува значителен раст. Ова е особено евидентно за основните јавни обвинителства на подрачјето на Вишото јавно обвинителство Скопје, каде бројот на издадени наредби во предистрага се зголемил од 4.275 во 2022 на 6.505 во 2023 година, што претставува **раст од околу 52%**. Во рамките на ова, основните јавни обвинителства на подрачјето на ВЈО Скопје наредиле и 36 финансиски истраги.

Дополнително на оваа бројка, Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција во предистражна постапка презело различни истражни дејствија против 42 лица, кои вклучуваат наредби за вештачења, наредби за финансиски истраги, примена на посебни истражни мерки и други дејствија за обезбедување докази во предмети за тешки кривични дела.

Овие податоци се несомнен показател за зголемениот ангажман на јавните обвинители во обезбедувањето на доказите за кривичен прогон. Имено, иако бројот на пријавени лица во извештајниот период се намалил, јавните обвинители во основните обвинителства презеле повеќе директни дејствија за обезбедување докази.

VIII.4.2.1 Примена на посебни истражни мерки

Посебните истражни мерки се силен и адекватен одговор за спротивставување и пресретнување на различните облици на организиран криминал, корупција, тероризам и другите тешки облици на криминал. Со посебните истражни мерки на органите на кривичниот прогон не само што значително им се надминуваат или пак се намалуваат тешкотиите при откривањето и гонењето на организираниот и тешкиот криминал, туку им се овозможува и активна улога уште во претходната постапка.

Современите облици на криминалот, а особено тешкиот и организираниот криминал не може да се откријат и за нив да се обезбедат докази без примена на посебни истражни мерки. Меѓутоа, истовремено, нивната примена претставува упад во личните права и слободи на поединецот. Од тие причини, неопходно е да се постигне своевиден баланс помеѓу интересот на ефикасниот кривичен прогон и почитувањето на основните човекови права и слободи.

Од овие причини, примената на ваквите мерки е прецизно регулирана во Законот за кривичната постапка како и во другите закони (Закон за следење на комуникациите) и е предвидена само во строго определени случаи кога е веројатно дека ќе се обезбедат податоци и докази неопходни за успешно водење на кривичната постапка, а кои на друг начин не можат да се соберат.

Дополнително, оперативната примена на ваквите мерки подетално е разработена и регулирана и со подзаконски акти – задолжителни упатства.

Во основните јавни обвинителства во Република Северна Македонија во текот на 2023 година применети се посебни истражни мерки од чл.252 од ЗКП во вкупно 87 случаи со кои се опфатени 416 лица со утврден идентитет и 93 предмети на кривично дело.

За споредба, во 2022 година во сите основни јавни обвинителства беа применети посебни истражни мерки од чл.252 од ЗКП во вкупно 53 случаи против 413 лица со утврден идентитет, 2 лица со неутврден идентитет и 136 предмети на кривично дело.

Според тоа, во 2023 година може да се констатира дека постои **раст од 64% на бројот на случаи во кои биле спроведени посебни истражни мерки** во однос на претходната година. Но, во исто време, бројот на лица со утврден идентитет против кои се применети мерките е незначително зголемен од 413 лица во 2022 година на 416 лица во 2023 година. Во однос на предметите на

кривично дело опфатени со посебни истражни мерки, постои дури намалување на бројот од 136 во 2022 година на 93 во 2023 година.

Според податоците за примена на посебни истражни мерки во извештајниот период, тие во најголемиот дел од случаите се вклучени по иницијатива на Министерството за внатрешни работи, во помалку по иницијатива на Управата за финансиска полиција, а во еден случај мерките се по сопствена иницијатива на Основното јавно обвинителство за организиран криминал и корупција.

Како најприменувани посебни истражни мерки во континуитет се мерките од минатите години од чл.252 ст.1 т.1 (Следење и снимање на телефонските и други телефонски комуникации) и од чл.252 т.3 (Тајно следење и снимање на лица и предмети со технички средства надвор од домот или деловен простор означен како приватен), што укажува дека овие мерки се покажуваат како најкорисни инструменти кои даваат резултати.

Како и минатите години забележително е дека посебните истражни мерки во најголем број случаи се применувале во обезбедување на докази за кривично дело - Неовластено производство и пуштање во промет наркотични дроги, психотропни супстанции и перкурзори од чл.215 од КЗ.

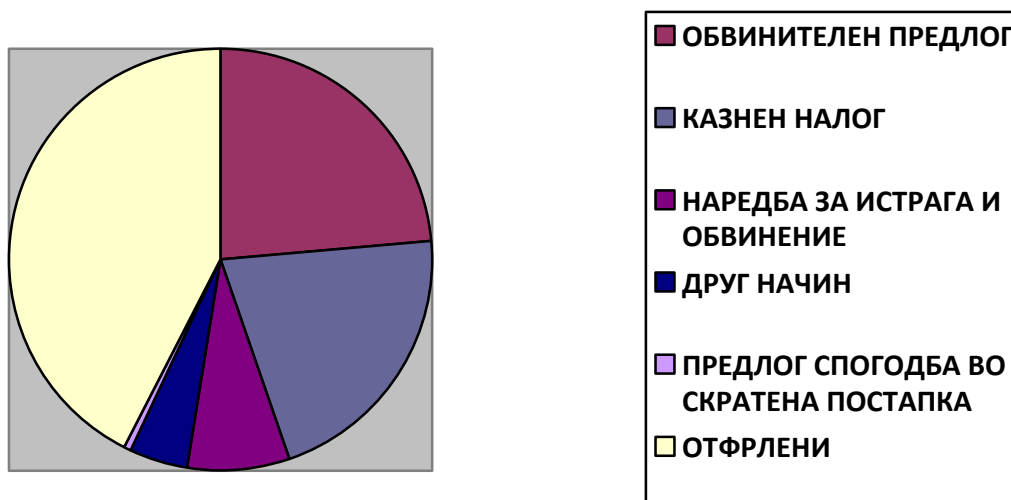
VIII.4.3. Резултати од истраги спроведени од јавните обвинителства / Одлуки по кривични пријави

VIII.4.3.1. Број и структура

Постапувајќи против вкупно 29.506 полнолетни лица, основните јавни обвинителства решиле кривични пријави против 18.326 лица. Структурата на одлуките на решените кривични пријави покажува дека:

- 1) Поднесени се обвинителни предлози против 4.352 лица или 23,8%,
- 2) Дополнително, против 1.428 лица или во 7,8% од случаите донесени се наредби за спроведување истражна постапка, а по спроведената истрага против 1.165 лица поднесени се обвинителни акти,
- 3) Со предлози за издавање казнен налог се решени предметите против 3.819 лица или 20,8%,
- 4) Предлог спогодба во скратена постапка е поднесена против 99 лица или 0,5%
- 5) Врз основа на чл.288 од ЗКП и од други причини, отфрлени се пријавите против вкупно 7.809 лица или 42,6% и
- 6) Против 819 лица или 4,5% пријавите се решени на друг начин.

Графички приказ за структура на решени пријави:

VIII.4.3.2. Отфрлени кривични пријави

Во делот на кривични пријави кои резултирале со носење на решение за отфрлање на кривична пријава постојат два законски основи, член 288 и членовите 43 и 44 од Законот за кривичната постапка. Разликата меѓу овие основи е значајна од повеќе причини.

Со членот 43 од Законот е предвидена примената на институтот условно одлагање на кривичната постапка, согласно кој јавниот обвинител може условно со решение да го одложи кривичното гонење со согласност на оштетениот за кривично дело за кое е пропишана казна затвор до три години, доколку осомничениот е подготвен да се однесува според упатствата на јавниот обвинител и да ги исполни определените обврски со кои се намалуваат или отстрануваат штетните последици на кривичното дело. Со тоа се разрешува кривичното дело и се влијае на реинтеграцијата на осомничениот.

Според вака предвидениот основ по чл.43 од ЗКП, во текот на 2023 година решени се кривични пријави против 921 лица или 11,8% од вкупниот број на донесени решенија за отфрлање на кривични пријави.

Од друга страна, согласно член 44 од Законот, јавниот обвинител не е должен да преземе кривично гонење, односно може да се откаже од гонењето, доколку:

- во Кривичниот законик е утврдено дека судот може сторителот на кривично дело да го ослободи од казна и ако јавниот обвинител со оглед на

конкретните околности на случајот оцени дека самата пресуда без кривична санкција не е потребна,

- во Кривичниот законик за кривичното дело е пропишана парична казна или казна затвор до три години, а осомничениот поради вистинско каење го спречил настанувањето на штетните последици или ја надоместил сета штета и ако јавниот обвинител со оглед на конкретните околности на случајот ќе оцени дека кривичната санкција не е основана, или

- осомничениот како член на организирана група, банда или друго злосторничко здружение доброволно соработува пред или по откривањето или во текот на кривичната постапка и ако таквата соработка и изјава на тоа лице е од суштествено значење за кривичната постапка.

По основот од чл.44 од ЗКП во текот на 2023 година решени се кривични пријави против 94 лица или 1,2% од вкупниот број на донесени решенија за отфрлање на кривични пријави.

Донесените одлуки врз основа на овие законски можности значи дека соодветните пријави се целосно и темелно обработени, прибавени се сите докази со кои се докажува дека осомничениот го сторил кривичното дело, отстранети се штетните последици, постигнати се целите на казнувањето, така што донесеното решение во такви услови значи задоволување на правдата.

Основните јавни обвинителства овој институт најчесто го користеле за кривични дела од чл.297 и чл.300 од КЗ, а во помал обем за кривични дела од чл.235-а, чл.130 ст.2, чл.247 и чл.202 ст.1 од Кривичниот законик.

Важно е да се напомене дека и покрај запирањето на кривичната постапка, сите основни јавни обвинителства, само врз основа на примената на овој институт, во полза на Буџетот на РСМ оствариле вкупен износ од 13.158.125,00 денари.

И додека опфатот на лица со овој инструмент е речиси на исто ниво како и во 2022 година, во 2023 година врз основа на примената на овој институт во Буџетот биле уплатени речиси 1,5 милиони денари повеќе.

Табела за донесени решенија и остварен придонес во Буџетот на РСМ според чл.43 и чл.44 од ЗКП според подрачја на виши обвинителства:

Подрачје на вишо обвинителство	Одлуки по лица (чл.43 и чл.44 ЗКП)	Придонес во корист на Буџетот на РСМ
Вишо јавно обвинителство Скопје	623	9.262.067,00 денари
Вишо јавно обвинителство Битола	73	439.778,00 денари
Вишо јавно обвинителство Штип	92	1.122.000,00 денари
Вишо јавно обвинителство Гостивар	227	2.334.280,00 денари
ВКУПНО	1.015	13.158.125,00 денари

Покрај остварените приходи директно за Буџетот на РСМ, остварен е придонес за хуманитарни цели, во корист на други институции и плаќање издршка.

Другите 6.408 односно 87% од вкупниот број на решенија за отфрлање на кривичните пријави се донесени според членот 288 од Законот за кривична постапка, при што најприменувани основи за отфрлање на кривични пријави се:

- пријавеното дело не е кривично дело за кое се гони по службена должност, и
- не постојат основи на сомнение дека пријавениот го сторил кривичното дело.

Во однос на податоците од 2022 година, во основните јавни обвинителства на подрачјата на Вишото јавно обвинителство Скопје и Вишото јавно обвинителство Гостивар се бележи намалување на бројот на решенија за отфрлање на кривичните пријави, додека зголемување на бројот на отфрлени кривични пријави по овој основ се бележи на подрачјето на Вишото јавно обвинителство Битола и Вишото јавно обвинителство Штип.

Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција во текот на 2023 година донело 386 решенија за отфрлање на кривични пријави.

Табела за донесени решенија за отфрлање кривични пријави според чл.288 од ЗКП според подрачја на виши обвинителства:

Подрачје на вишо обвинителство	Решенија за отфрлање 2022	Решенија за отфрлање 2023
Вишо јавно обвинителство Скопје	3.944	3.213
Вишо јавно обвинителство Битола	1.423	1.698
Вишо јавно обвинителство Штип	637	678
Вишо јавно обвинителство Гостивар	940	819

VIII.4.3.3. Донесени наредби за спроведување истражна постапка

Основните јавни обвинителства во 2023 година донеле наредби за спроведување истражна постапка против 1.428 лица што е за 30 лица повеќе во однос на претходната година, кога такви наредби биле издадени против 1.398 лица. Во 2023 година, обвинителствата постапувале и во истраги поведени против 723 лица од претходната година, така што вкупно во работа имале истраги против 2.151 лица.

Во однос на ажурноста на истражните постапки, во 2023 година завршени се истрагите против 1.483 лица или 69% од вкупниот број истраги во работа. Бројот на завршени е поголем од бројот на новоотворени истражни постапки во текот на годината, што укажува на намалување на бројот на отворени постапки во обвинителствата.

Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција во текот на 2023 година донело наредба за спроведување на истражна постапка против 262 лица, а спроведувало истрага и против 203 лица за кои таа не била завршена во претходниот период.

VIII.4.3.4. Примена на мерката притвор

Мерката притвор во 2023 година од основните јавни обвинителства во подрачјата на четирите виши јавни обвинителства и на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција е применета против 611 лица. Ако се земе предвид дека во текот на 2023 година обвинителствата постапуваа против вкупно новопријавени 17.124 лица, се заклучува дека ваква мерка е побарана **само за 3,6% од сторителите.**

Притоа, обвинителството ја предлага мерката притвор целосно согласно закон, кога таа е единствен начин за да се обезбеди натамошното непречено одвивање на кривичната постапка.

Табела за времетраење на притворски мерки според подрачја на виши обвинителства

	Вкупно	30 дена	60 дена	90 дена	Над 90 дена
ВЈО Скопје	265	90	69	47	59
ВЈО Битола	69	46	2	14	7
ВЈО Гостивар	92	56	14	16	6
ВЈО Штип	41	8	10	20	3
ОЈО ГОКК	144	30	21	29	64
Вкупно	611	230	116	126	139

Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција постапувало против 144 лице на кои им бил определен притвор.

За 33 лица во 2023 година била определена мерка куќен притвор и тоа: ОЈО ГОКК - 14, а на подрачјето на ВЈО Скопје - 13, на ВЈО Битола - 3 и на ВЈО Штип – 3.

Статистичките показатели укажуваат дека дури и против лица кои се гонат за тежок организиран криминал и корупција, а кои се во надлежност на Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција притворската мерка не се користи во сите случаи, туку само таму каде користењето на другите видови на мерки не би ја постигнале целта на кривичната постапка.

За дополнително намалување на предлагањето на мерката притвор, неопходно е да започне фактичка примена на Законот за пробација.

VIII.4.3.5. Одлуки по спроведена истрага

Во извештајната година, решени се истраги против **1.483** лица и тоа на следниот начин:

ОДЛУКА	СТОРИТЕЛИ
поднесени обвиненија	1.165
запрени истраги	161
прекинати истраги	44
предлог спогодба во истражна постапка	92
предлог спогодба по поднесување на обвинителен акт	4
на друг начин ²	17
ВКУПНО	1.483

Споредено со претходната 2022 година, зголемен е бројот на вкупно решени истраги, при што посебно се истакнува раст на бројот на поднесени обвинителни акти за околу 10%.

Податоците на одлуките по вид и број на решени истраги по одделни јавни обвинителства искажани се во следната табела:

ВЈО	Обвинителен акт	Наредба за запирање	Прекин	Друг начин	Предлог согодба по поднесено обвинение	Предлог спогодба во истражна постапка
Гостивар	206	19	/	/	2	1
Штип	204	21	6	2	/	9
Скопје	476	58	24	15	/	36
Битола	91	37	5	/	1	40
ОЈО ГОКК	188	26	9	/	1	6
Вкупно:	1.165	161	44	17	4	92

² Податоците се однесуваат на предмети за кои по спроведената истрага е констатирано дека јавното обвинителство кое ја водело истрагата не е месно или стварно надлежно за конкретниот кривично-правен настан или пак во текот на истрагата се утврдило дека за тој кривично-правен настан претходно е водена постапка, поради што предметите се споени.

Во Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција и во основните јавни обвинителства во Скопје, Куманово и Тетово воспоставени се и функционираат истражни центри со што полесно се обезбедуваат доказите и се скратува времетраењето на истрагата. Со истражните центри се зајакнува и самостојноста на обвинителствата при преземањето на истражни дејствија. Истражните центри континуирано се опремуваат преку донации и со сопствени средства.

VIII.4.3.6 Предлог спогодби

Пресуда врз основа на постигната предлог-спогодба помеѓу јавниот обвинител и осомничениот придонесува за ефикасност и економичност на кривичната постапка, а обезбедува и повеќе други погодности во поглед на правата на осомничениот. Трошоците за кривичната постапка драстично се намалуваат, а целокупната постапка од поднесување на кривична пријава до склучување предлог спогодба во просек завршува за пет месеци. Сите овие факти недвосмислено укажуваат на оправданоста на заложбата на Јавното обвинителство поголем број предмети да се решаваат на ваков начин.

Меѓутоа, и покрај заложбите, примената на овој инструмент во пракса опаѓа. Во текот на 2023 година, **институтот спогодување беше применет во вкупно 195 случаи**, што е за 57 случаи помалку од 252 во 2022 година. Од нив, 99 случаи се во скратена постапка, 92 случаи во текот на истражната постапка и 2 случаи по поднесен обвинителен акт, односно во фаза на оценка на обвинение.

Табела за склучени спогодби по подрачја на виши обвинителства

	Скратена постапка	Истражна постапка	По поднесен обвинителен акт	Вкупно
ВЈО Скопје	45	36	/	81
ВЈО Битола	44	40	1	85
ВЈО Штип	1	9	/	10
ВЈО Гостивар	1	1	2	4
ОЈО ГОКК	8	6	1	15
Вкупно	99	92	4	195

Очигледно е дека институтот на спогодување најмногу се користи на подрачјето на Вишото јавно обвинителство Битола и Вишото јавно обвинителство Скопје. Најслаба, пак, е примената во основните јавни

обвинителства на подрачјето на Вишото јавно обвинителство Гостивар.

Во однос пак на кривичните дела за кои се склучуваат предлог спогодбите, податоците покажуваат дека институтот наоѓа своја примена како за кривични дела за кои е запрета казна затвор до пет години, така и за кривични дела за кои е запрета казна затвор над пет години.

Наспроти можната негативна перцепција во јавноста, мора да се истакне дека прифаќањето на предлог-спогодба од обвинетите, покажува дека јавните обвинители во текот на постапката прибавиле доволно квалитетни докази, поради кои самите обвинети бараат да се спогодат за видот и висината на кривичната санкција со јавниот обвинител, дури и за кривични дела за кои согласно законот потоа им се изрекува затворска казна, надомест на причинетата штета или конфискација на имотна корист.

VIII.4.3.7. Обвиненија

Во 2023 година јавните обвинителства **поднеле обвиненија против вкупно 9.336 лица**, што е за 1.038 лица помалку во однос на 10.374 во 2022 година. Меѓутоа падот на овој број се должи на намалувањето на бројката на поднесени предлози за издавање казнени налози или обвинителни предлози, додека бројот на поднесени обвинителни акти за потешки кривични дела покажува раст. Ова повторно укажува на фактот дека во извештајната година се работело на посложени предмети кои довеле до зголемување на бројот на истраги кои резултирале со обвинителни акти.

Така, од вкупниот број на поднесени обвиненија во извештајната година, против 4.352 лица поднесени се обвинителни предлози, против 3.819 лица предлози за казнен налог, а против 1.165 лица поднесени се обвинителни акти по спроведена истрага.

Табела за број и вид на поднесени обвиненија во 2023 и 2022 година

	Обвинителен предлог	Предлог за казнен налог	Обвинителен акт	ВКУПНО
2023	4.352	3.819	1.165	9.336
2022	4.829	4.458	1.087	10.374

VIII.4.3.8 Одлуки на судот по поднесените обвиненија

Во 2023 година јавните обвинители учествувале на вкупно **19.557 одржани главни расправи**. Од тоа 4.263 главни расправи по обвинителни акти и 15.294 главни расправи по обвинителни предлози.

Од страна на надлежните судови биле донесени **пресуди против вкупно 9.254 лица**.

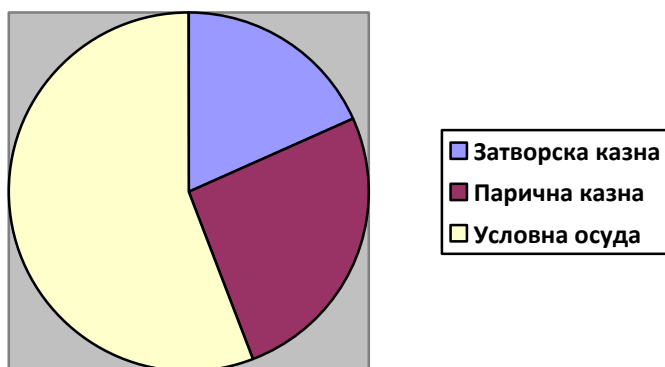
Табела за вид на донесени судски пресуди во прв степен:

Вид на пресуди	Број на лица 2023
Осудителни пресуди ³	8.549
Ослободителни пресуди	189
Одбивателни пресуди	271
Запирање по предавање на обвинителниот акт на судот и по повлечено обвинение	154
Мерка на безбедност	68
Судска опомена	23
Вкупно	9.254

Од податоците во табелата може да се заклучи дека од вкупниот број на донесени пресуди, осудителни се пресудите против 8.549 лица или 92,4% од вкупниот број изречени пресуди во 2023 година. Против 1.559 лица со пресудите е изречена казна затвор, за 2.228 лица парична казна и за 4.762 лица - условна осуда.

³ Во вкупниот број осудителни пресуди се искажани и изречените кривични санкции по предлог спогодби.

Од вкупниот број осудителни пресуди во извештајната 2023 година, за 2.184 лица пресудите се донесени по основ на признание на вина во текот на главната расправа, согласно на член 381 од Законот за кривична постапка.

VIII.4.3.9 Одземени предмети, конфискација на имот

Суштината на кривичната одговорност не е само во казнување на сторителот, туку и во докажување дека никој не може да ја задржи директната и индиректната имотна корист прибавена на незаконит начин.

Јавното обвинителство е активно вклучено во реализацијата на Стратегијата за јакнење на капацитетите за водење на финансиски истраги и конфискација на имот во Република Северна Македонија, која беше промовирана во јули 2021 година, а се однесува на периодот 2021-2023 година.

Една од клучните цели на Стратегијата е да ја зајакне соработката меѓу сите надлежни институции коишто учествуваат во процесот на финансиски истраги и конфискација на имот произлезен од кривични дела. Во таа насока се зајакнува нивната дигиталната поврзаност и навремена размена на податоци, но и кадровските и институционални капацитети на органите и нивна координација и меѓуресорска соработка во следење на протоколот на пари и нивно прикривање и пренесување.

Од 2019 година во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија функционира Канцеларијата за следење имот, за спроведување и координација на кривични постапки и постапки за обезбедување имот во областа на следење и идентификување приходи од кривични дела или друг имот поврзан со криминални активности. Таа е формирана со одлука на Јавниот обвинител на Република Северна Македонија и претставува своевиден претходник на Канцеларијата за поврат на имот или на таканаречената АРО

канцеларија која би била формирана согласно законот за АРО канцеларијата кој во текот на извештајниот период се уште беше во собраниска процедура.

Целосната функционалност и операбилност на АРО Канцеларијата во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија треба да придонесе за исполнување на крајната цел на стратешки поставените определби за воспоставување на систем за ефикасни меѓуресорски истраги во однос на нелегалните имотни приноси во земјата и странство. Таквите истраги ќе резултираат со навремено определување привремени мерки со детално определен опис и проценка на вредноста на имотот и имотната корист со цел подоцнежна конфискација со судска одлука.

Следејќи ги заложбите за поврат на незаконски стекнатиот имот, а особено обврските кои по тој основ произлегуваат кон меѓународни институции и организации и во рамките на скрининг процесот за пристапните преговори со ЕУ, јавните обвинителства во извештајната година ја подобрија евиденцијата на предметите во кои се одредени мерки привремено замрзнување на имот, одземање на предмети од кривично дело и конфискација.

- Привремено обезбедување на средства и имот

Во текот на 2023 година Основото јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција до Основниот кривичен суд Скопје доставило повеќе барања против физички и правни лица за определување на привремена мерка забрана за отуѓување и располагање со недвижен и подвижен имот поради основано сомневање дека имотот потекнува од кривично дело и дека до крајот на кривичната постапка ќе биде особено отежнато или оневозможено неговото одземање за кривични дела Перење пари и други приноси од казниво дело од чл.273 од КЗ, Даночно затајување од чл.279 од КЗ и Злосторничко здружување од чл.394 од КЗ, во вкупна вредност од 1.689.645,00 евра – недвижен имот 35.039.958,00 денари и подвижен имот 68.873.262,00 денари.

На подрачјето на Вишото јавно обвинителство Скопје барање за обезбедување на средства и имот се евидентирани единствено во Основното јавно обвинителство Скопје и тоа за едно физичко и едно правно лице, по поднесено барање од јавниот обвинител, донесено е решение за определување привремена мерка - Забрана за отуѓување, оптоварување и давање под закуп на недвижност со ставање хипотека на недвижен имот, за кривично дело - Даночно затајување од член 279 став 2 в.в. став 1 в.в. член 45 од Кривичниот законик и кривично дело - Даночно затајување од член 279 став 3 в.в. став 2 в.в. став 1 в.в. член 45 од Кривичниот законик.

На подрачјето на Вишото јавно обвинителство Штип, Вишото јавно обвинителство Битола и Вишото јавно обвинителство Гостивар, основните јавни

обвинителства во 2023 година до судијата на претходна постапка немаат поднесено барање за определување на мерки за привремено одземање на имот и предмети заради обезбедување согласно чл.202 од ЗКП.

- *Одземени предмети и конфискација*

Најголем број предмети се одземени од извршување на кривичните дела - Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори од чл.215 од КЗ, Недозволено изработување, држење и тргување со оружје или распрскувачки материи од чл.396 од КЗ, Тешка кражба од чл.236 од КЗ, Кражба од чл.235 од КЗ, Бесправно градење од чл.244а од КЗ, Незаконит риболов од чл.229 од КЗ, Фалсификување исправа од чл.378 од КЗ, Измама од чл.247 од КЗ, Лихарство од чл.260 од КЗ и други кривични дела.

Така, во извештајната 2023 година на подрачјето на Вишото јавно обвинителство Битола биле донесени 171 одлуки со кои се одземени предмети кои се предмет на извршување на кривично дело или настанале од извршување на кривично дело. Меѓу одземените предмети има наркотична дрога - марихуана и кокаин, психотропни супстанции, патнички моторни возила, оружје – пушки, полуавтоматски пиштоли и пиштоли, муниција, мобилни телефони, бесправно изградени објекти, парични средства, дрвна маса и друго.

На подрачјето на Вишото јавно обвинителство Битола не се донесени пресуди со кои е конфискуван имот.

На подрачјето на Вишото јавно обвинителство Гостивар во текот на 2023 година врз основа на правосилни пресуди одземени се различни видови наркотични дроги, дигитални ваги, мобилни телефони, пиштоли, опасно орудије, автоматски и ловни пушки, муниција, патнички моторни возила, имот, бесправно изградени објекти и друго.

Во извештајната година на подрачјето на Вишото јавно обвинителство Гостивар не се донесени пресуди со кои е конфискуван имот.

Во извештајната година на подрачјето на Вишото јавно обвинителство Штип судовите донеле одлуки со кои се одземени предмети кои биле предмет на извршување на кривично дело или настанале од истото, во повеќе предмети. Меѓу одземените предмети има наркотична дрога – марихуана, хероин, психотропни супстанции, амфетамини, дробилки за дрога, дигитални ваги, алати, оружје – пушки, ловечки пушки, ловечки патрони, муниција, пиштоли, опасни орудија, експлозивни материи, дрвна маса, парични средства, мобилни телефони, петарди, патничко моторно возило, трактор, парични средства, 277 монети и друго.

На подрачјето на Вишото јавно обвинителство Штип мерка конфискација е изречена вкупно против 11 лица и тоа: на подрачјето на Основниот суд Струмица со пресуди на овој суд за кривично дело Бесправно градење од чл.244а од 8 лица конфискувани се повеќе бесправно изградени објекти, за едно кривично дело Даночно затајување од чл.279 од КЗ од две лица конфискувани се 2.427.289,00 денари и за едно кривично дело - Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори од чл.215 од КЗ од едно лице конфискувани се парични средства.

На подрачјето на Вишото јавно обвинителство Скопје во текот на 2023 година биле донесени одлуки со кои се одземени предмети кои биле предмет на извршување на кривично дело или настанале од извршување на кривични дела. Меѓу одземените предмети на ова подрачје има товарни моторни возила, патнички моторни возила, огревно дрво, алат, златен накит, опасно оружје, наркотична дрога - марихуана, кокаин и хашиш, хероин, дигитални ваги, психотропни супстанции - амфетамин, МДМА, метафетамин, парични средства, оружје – пиштоли, ловни пушки, автоматски пушки, полуавтоматски пиштоли, полуавтоматски пушки, шаржери, муниција, објекти, парични средства, компјутери, мобилни телефони, петарди и друго.

Во 2023 година мерката конфискација на имот, на подрачјето на Вишото јавно обвинителство Скопје, е изречена е во 12 предмети на Основното јавно обвинителство Скопје за кривични дела Кражба од чл.235 ст.1 од КЗ, Тешка кражба од чл.236 ст.1 од КЗ, Злоупотреба на службената положба и овластување од чл.353 ст.3 од КЗ, Даночно затајување од чл.279 ст.2 од КЗ, Разбојништво од чл.237 ст.1 од КЗ и Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори од чл.215 од КЗ при што е конфискувана имотна корист во вкупен износ од 18.924.207,00 денари во корист на државата и во еден предмет на Основното јавно обвинителство Кавадарци за кривично дело Даночно затајување од чл.279 ст.3 в.в ст.2 од КЗ во вкупен износ од 11.172.436,00 денари.

Треба да се напомене дека со последните измени на Кривичниот законик од 2023 година беа воведени одредби со кои се прошири опфатот на проширената конфискација за сите кривични дела кои носат имотна корист, а за кои е предвидена затворска казна од 4 години. Ваквите измени беа во согласност со барањата и на Јавното обвинителство со цел да се даде можност проширена конфискација да вршат сите основни јавни обвинителства кои постапуваат по вакви кривични дела. Сепак, поради одредени технички пропусти во законското решение, оваа мерка се уште не може да се операционализира до крај, а Јавното обвинителство се залага за соодветно прецизирање на законскиот текст.

Во Основно јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција по поднесени обвиненија за 2023 година, согласно законските одредби со пресуди се одземени предмети со кои е извршено кривичното дело или произлегуваат од него и парични средства од вкупно 48 лица и тоа: 44 мобилни телефони, 34 патнички моторни возила, 4 товарни моторни возила, парични средства – денари и евра.

Во Основно јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција мерка конфискација е изречена вкупно против 11 физички лица и едно правно лице и одземени се парични средства во вкупна вредност од 18.225.049 евра.

VIII.5. ПРАВНИ ЛЕКОВИ

VIII.5.1. Редовен правен лек - Жалба

Согласно Законот за кривичната постапка, против решенијата на основните јавни обвинители со кои се отфрла кривичната пријава, дозволена е жалба до повисокиот јавен обвинител.

Вишите јавни обвинителства во извештајниот период од 2023 година, постапувале по **1.950 изјавени жалби од оштетените против решенија за отфрлање на кривичните пријави**, согласно чл.288 ст.5 од ЗКП. Од вкупниот број на изјавени жалби, во 1.455 случаи се потврдени првостепените решенија на основниот јавен обвинител (74,6%), уважени се 455 жалби (23,3%), 11 жалби се отфрлени како ненавремени (0,6%) и 29 жалби (1,5%) биле недозволените. Во извештајната година нема нерешени предмети по поднесени жалби од оштетените.

	Вкупно	Уважени	Одбиени	Недозволените	Ненавремени	Нерешени
ВЈО Скопје	1.130	251	854	18	7	
ВЈО Битола	421	84	327	9	1	
ВЈО Штип	206	75	126	2	3	/
ВЈО Гостивар	193	45	148	/	/	/
Вкупно	1.950	455	1.455	29	11	0

VIII.5.1.1. Табела на одлуки по жалби за решенија за отфрлање на кривични пријави по подрачја на виши обвинителства

Вишите јавни обвинителства во 2023 година постапувале по вкупно **4.600 изјавени жалби на првостепените пресуди**, што е намалување за 689 жалби споредбено со 2022 година, кога постапувале по 5.289 изјавени жалби.

Од разбирливи причини, најголем е бројот на поднесените жалби од обвинетите, кои се незадоволни од првостепените пресуди и бараат преиспитување на одлуката во втор степен.

Следува преглед на постапките по изјавените жалби од вишите јавни обвинителства:

- Вишо јавно обвинителство Скопје

Во текот на 2023 година Вишото јавно обвинителство Скопје постапувало по 2.579 изјавени жалби, против одлуките на првостепените судови.

ПОДНОСИТЕЛИ НА ЖАЛБИ (ВЈО Скопје)			
Јавен обвинител	Обвинет	Оштетен	ВКУПНО
677	1843	59	2.579

Во текот на 2023 година вишите јавни обвинители во 9 случаи се откажале од изјавените жалби на основните јавни обвинители, што претставува намалување од 50% во однос на претходната 2022 година.

Апелациониот суд Скопје до крајот на извештајната година донел одлука за 1.551 лица, додека за 1.028 лица не донел одлуки. Во 77% од случаите или во постапките за 1.191 лица, одлуките на Апелациониот суд се совпаѓаат со предлогот на јавниот обвинител. Високиот процент на одлуки на Апелациониот суд Скопје кои се совпаѓаат со предлогот на јавниот обвинител дополнително укажува на високиот степен на стручност, одговорност и квалитет во вршењето на јавнообвинителската функција во постапките пред второстепениот суд.

Во текот на 2023 година јавните обвинители во Вишото јавно обвинителство Скопје учествувале на 550 јавни седници одржани пред Апелациониот суд, од кои само на ниту една јавна седница не е изменет писмениот предлог на јавниот обвинител.

Освен ова, во извештајната година, Апелациониот суд Скопје согласно чл.424 од ЗКП одржал расправи пред Советот на овој суд за вкупно 9 предмети, на кои присуствувал јавниот обвинител од Вишото јавно обвинителство Скопје.

- Вишо јавно обвинителство Битола

Во текот на 2023 година во Вишото јавно обвинителство Битола биле изјавени вкупно 675 жалби против првостепените пресуди.

ПОДНОСИТЕЛИ НА ЖАЛБИ (ВЈО Битола)			
Јавен обвинител	Обвинет	Оштетен	ВКУПНО
177	473	25	675

Од вкупно изјавените жалби, јавниот обвинител предложил 473 да се одбијат како неосновани, во 193 случаи целосно или делумно да се уважат жалбите, а да се отфрлат како недозволени или неблагоприятни во 9 случаи.

Во текот на 2023 година вишите јавни обвинители од Вишото јавно обвинителство Битола учествувале на 21 јавна седница, а немало одржани расправи пред Апелациониот суд Битола.

Во текот на 2023 година, Вишиот јавен обвинител во 273 случаи дал предлог по обвинителен акт, а во 402 по обвинителен предлог.

Апелациониот суд Битола одлучил за вкупно 523 лица, а 75,1% од одлуките се совпаѓаат со предлогот на јавниот обвинител.

- Вишо јавно обвинителство Штип

Во 2023 година Вишото јавно обвинителство Штип постапувало по 601 изјавени жалби изјавени против одлуките на првостепените судови.

ПОДНОСИТЕЛИ НА ЖАЛБИ (ВЈО Штип)			
Јавен обвинител	Обвинет	Оштетен	ВКУПНО
179	421	1	601

Во текот на извештајниот период, повторно нема случај во кој Вишото јавно обвинителство Штип се откажало од жалба, што е потврда за посветеноста на јавните обвинители да останат на ставот на обвинителството во поглед на кривичниот прогон на сторителите на кривични дела.

Од вкупните 601 изјавени жалби, Вишото јавно обвинителство Штип во 160 случаи дало предлог да се уважи жалбата, во 405 случаи предлог жалбата да се одбие, во 12 случаи даден е предлог за делумно уважување на жалбата, додека пак во 18 случаи јавниот обвинител не се произнесол со предлог, а во 6 случаи дал предлог жалбата да се отфрли како ненавремена или недозволена.

Вишото јавно обвинителство од Штип учествувало на 58 јавни седници пред Апелациониот суд Штип на кои не е изменет ниту еден од поднесените писмени предлози од обвинителството. Во текот на 2023 година Апелациониот суд согласно чл.424 од ЗКП одржал главни расправи пред советот на второстепениот суд за 2 предмети на кои присуствувал јавниот обвинител на Вишото јавно обвинителство Штип.

Вишото јавно обвинителство Штип во текот на извештајниот период во 295 случаи постапувало по обвинителни акти, а во 306 случаи дало предлог по обвинителни предлози.

Апелациониот суд Штип по изјавени жалби донел одлуки против вкупно 488 лица, од кои за 376 лица или 77% одлуките се идентични со предлозите на Вишото јавно обвинителство Штип.

- Вишо јавно обвинителство Гостивар

Во текот на извештајниот период, Вишото јавно обвинителство Гостивар постапувало по изјавени жалби против 745 лица.

ПОДНОСИТЕЛИ НА ЖАЛБИ (ВЈО Гостивар)			
Јавен обвинител	Обвинет	Оштетен	ВКУПНО
268	420	57	745

Во 325 случаи жалбите се однесувале на пресуди донесени по обвинителни предлози, а во 418 по обвинителни акти.

По 234 изјавени жалби е даден предлог жалбата да се уважи, по 450 даден е предлог да се одбијат жалбите, по 3 изјавени жалби даден е предлог за нивно делумно уважување, во 59 случаи е предложено отфрлање на жалбата како ненавремена или недозволена, а во 1 случаи не е даден предлог. Во 1 случај јавниот обвинител се откажал од жалба.

Одлуките на Апелациониот суд во Гостивар биле идентични со предлозите на Вишото обвинителство во 71,3 % од решените случаи. Јавните обвинители на Вишото јавно обвинителство во Гостивар учествувале на 133 јавни седници пред советите на Апелациониот суд Гостивар.

VIII.5.2 Вонредни правни лекови

а) Во кривична постапка

Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, во текот на 2023 година, примило **184 иницијативи за поднесување на барање за заштита на законитост**. Од вкупниот број иницијативи, 162 се однесуваат на кривичната постапка и 22 на прекршочната постапка.

Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, во текот на извештајниот период решило 137 иницијативи, што претставува зголемување од околу 8,7% во однос на 2022. Позитивно се решени, односно **прифатени се 22 иницијативи** по кои е поднесено барање за заштита на законитоста пред Врховниот суд на Република Северна Македонија (или двојно повеќе од претходната година), од кои 13 барања се однесуваат на кривични, додека пак 9 барања се однесуваат на прекршочен предмет. Од поднесените иницијативи, прифатени од страна на Врховниот суд се 18.

Не се прифатени поднесени 124 иницијативи, од кои 115 предмети биле од кривична, а 9 иницијативи од прекршочна област.

Од поднесените иницијативи до Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, 29 останале во работа на крајот на извештајниот период, што претставува значително намалување од претходната година кога заостанати во работа биле 67 предмети.

Во 2023 година, јавните обвинители во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија учествувале на јавни седници пред Врховниот суд во жалбена постапка по обжалени пресуди на второстепениот суд како и по обжалени решенија за определена мерка за обезбедување.

Јавното обвинителство на Република Северна Македонија во извештајната година постапувало и по 120 предмети по Барање за вонредно преиспитување на правосилна судска пресуда и по 33 предмети од организиран криминал. Исто така, постапувано е по 5 предмети по барање за вонредно ублажување на казната и по 127 предмети по жалба на второстепната пресуда (40) или решение (87). По сите овие барања Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, се произнело со дадени образложени одговори.

б) Во Управно-судска и управна постапка

Според Законот за управните спорови, Јавниот обвинител на Република Северна Македонија има овластување пред Врховниот суд на Република Северна Македонија да поднесе барање за заштита на законитоста против одлука на Управниот суд донесена по тужба за повторување на постапката.

Во извештајната 2023 година примени се вкупно 5 иницијативи за подигање на Барање за заштита на законитоста по овој основ. Од нив 4 се одбиени, а 1 е повлечена.

Согласно тоа, во текот на 2023 година Јавниот обвинител на Република Северна Македонија нема поднесено барање за заштита на законитоста од Управно судска постапка.

В. СТРУКТУРА НА КРИМИНАЛИТЕТОТ

IX. СТРУКТУРА НА КРИМИНАЛИТЕТОТ

Во овој дел од Извештајот се изложуваат податоци за обемот на криминалитетот спрема структурата на кривичните дела по поодделни глави од Кривичниот законик, со споредбена анализа со податоците од 2023 година.

Овие податоци укажуваат на тенденциите и потребата од системски решенија за превентивно делување против конкретни видови на криминал, што е од значење за планирање на казнената политика и одмерувањето на кривичните санкции.

1. Тенденции на криминалот

КРИВИЧНО ДЕЛО	пријавени лица		обвиненија		Пресуди	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Глава XIV од КЗ - Кривични дела против животот и телото	1.543	1.322	515	681	586	715
- Убиство чл.123 ст.1	36	34	21	20	5	19
- Убиство чл.123 ст.2	8	7	9	7	6	10
- Убиство во обид	30	28	12	15	16	16
-Убиство на миг чл.125	/	1	1	/	/	1
-Убиство од небрежност чл.126	/	1	/	/	/	/
- Тешка телесна повреда чл.131	231	266	142	148	173	192
-Останати кр.дела.	1.238	985	330	491	386	477
Глава XV од КЗ- Кривични дела против слободите и правата на човекот и граѓанинот	1.070	1.162	473	565	397	592
-Противправно лишување од слобода чл.140	32	37	20	19	21	21
-Грабнување чл.141	20	20	9	11	/	11
-Останати кр.дела	1.018	1.105	444	535	376	560
Глава XVI од КЗ- Кривични дела против изборите и гласањето	6	11	2	5	4	3
-Повреда на слободата на						

определување на избирачите чл.160	/	/	/	/	/	/
-Поткуп при избори и гласање чл.162	1	/	/	/	/	/
-Уништување на изборен материјал чл.164	/	/	1	1	1	/
-Останати кр.дела	5	11	1	4	3	3
Глава XVII од КЗ-Кривични дела против работните односи	82	110	20	13	31	17
Глава XVIII од КЗ-Кривични дела против честа и угледот	5	2	1	/	/	1
Глава XIX од КЗ – Кривични дела против половата слобода и половиот морал	100	127	67	80	57	86
-Силување чл.186	32	27	15	15	7	23
-Полов напад врз дете кое не наполнил 14 години чл.188	29	35	22	29	19	26
-Посредување во вршење проституција чл.191	1	3	/	2	/	/
-Прикажување на порнографски материјал на дете чл.193	1	5	2	/	3	/
-Останати кр.дела	37	57	48	34	28	37
Глава XX од КЗ - Кривични дела против бракот, семејството и младината	491	646	327	402	358	473
Глава XXI од КЗ – Кривични дела против здравјето на луѓето	1.399	1.058	992	670	1248	906
Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори - чл.215	752	896	457	565	455	749
Глава XXII од КЗ-Кривични дела против животната средина и	300	224	152	89	95	162

природата						
-Тешки дела против животната средина и природата чл.234	/	20	/	7	/	19
Глава XXIII од КЗ-Кривични дела против имотот	5.053	4.650	3.283	2.877	2.864	3.491
-Кражба чл.235 став 1	1.121	998	849	742	764	895
-Тешка кражба чл.236	1.586	1.310	1.377	1.197	1.235	1.530
-Разбојништво чл.237	111	106	83	72	77	114
-Разбојничка кражба чл.238	30	23	28	18	12	21
-Измама на штета на средства на Европската заедница чл.249-а	2	/	/	5	/	/
-Неовластено примање на подароци чл.253	/	/	/	/	/	/
-Неовластено давање на подароци чл.253-а	/	/	/	/	/	
-Изнуда чл. 258	39	27	9	11	10	11
-Останати кр.дела	2.164	2.186	937	833	766	920
Глава XXIV од КЗ-Кривични дела против културното наследство и природните реткости	8	11	6	3	4	6
Оштетување и уништување на добра под привремена заштита или културно наследство или природни реткости чл.264	/	/	/	/	/	/
--Изнесување односно извезување во странство на добра под привремена заштита или културно наследство или природни реткости чл.266	2	1	1	1	1	/
-Останати кр.дела	6	10	5	3	3	4
Глава XXV од КЗ -Кривични дела против јавните финансии, платниот промет и стопанство	651	592	341	412	294	494
-Фалсификување пари чл.268	35	37	16	16	16	23

-Перење пари и други приноси од казниво дело чл.273	40	20	4	3	11	11
-Незаконито постапување на овластен ревизор чл.275-б	/	1	/	/	/	/
-Злоупотреба на постапка за јавен повик, доделување на договор за јавна набавка или јавно-приватно партнерство чл.275-в	16	17	1	6	/	3
- Криумчарење чл.278	28	60	19	47	17	18
- Даночно затајување чл.279	154	137	69	84	46	113
-Останати кр.дела	378	320	232	256	204	315
Глава XXVI од КЗ – Кривични дела против општата сигурност на луѓето и имотот	312	328	170	189	156	258
Глава XXVII од КЗ – Кривични дела против безбедноста на јавниот сообраќај	3.286	2.739	1.832	1.645	1.829	1.867
-Тешки дела против безбедноста на луѓето и имотот во сообраќајот чл.300	539	406	329	313	322	398
-Останати кр.дела	2.747	2.333	1.503	1.489	1.507	1.469
Глава XXVIII од КЗ- Кривични дела против државата	10	5	1	4	4	6
-Вооружен бунт чл.312	/	/	/	/	1	1
-Предизивување омраза, раздор или нетрпеливост врз национална, расна, верска или друга дискриминаторска основа чл.319	9	2	/	2	3	1
-Здружување заради непријателска дејност чл.324	1		1	/	/	/
-Останати кр.дела	/	3	/	2	/	5
Глава XXIX од КЗ-						

Кривични дела против вооружените сили	4	2	2	2	1	2
-Напад врз воено лице во вршењето на службата чл.333	/	/	1	/	1	/
Глава XXX од КЗ - Кривични дела против службената должност	1.557	1.494	217	148	155	249
-Злоупотреба на службената положба и овластување чл.353	1.221	1.210	151	76	95	124
-Несовесно работење во службата чл.353-в	199	164	21	30	216	40
-Проневера во службата чл.354	24	32	6	12	10	14
-Измама во службата чл.355	7	2	1	1	/	/
-Послужување во службата чл.356	1	1	1	/	2	/
- Примање поткуп чл.357	23	23	9	10	2	30
-Давање поткуп чл.358	5	11	5	10	6	12
-Давање награда за противзаконито влијание чл.358-а	1	1	/	/	/	/
-Примање награда за противзаконито влијание чл.359	3	3	/	/	/	/
-Противзаконито стекнување и прикривање имот чл.259-а	5	10	/	4	3	3
-Фалсификување службена исправа чл.361	27	28	11	1	9	13
-Противзаконита наплата и исплата чл.362	3	/	/	/	/	/
-останати кр.дела	38	9	12	5	12	12
Глава XXXI од КЗ – Кривични дела против правосудството	522	526	199	223	146	237
-Неизвршување на судска одлука чл.377	153	148	69	85	59	82
-Останати кр.дела	369	378	130	138	87	151
Глава XXXII од КЗ – Кривични дела против правниот сообраќај	645	525	384	355	421	504

-Фалсификување исправа чл.378	565	389	332	279	358	306
Глава XXXIII од КЗ – Кривични дела против јавниот ред	1.619	1.357	1.009	994	849	1.162
-Спречување службено лице во вршење службено дејствие чл.382	144	99	92	93	70	119
- Насилство чл.386	871	626	522	520	418	581
-Недозволено изработување, држење, посредување и тргување со оружје или распрскувачки материи чл.396	183	183	114	120	137	162
-Останати кр.дела	451	449	281	261	224	336
Глава XXXIV од КЗ- Кривични дела против човечноста и меѓународното право	156	193	138	148	51	167
Кривични дела по посебни закони	9	40	7	23	6	38

IX.1 Табела – статистички преглед на структура и тенденции на кривични дела по глави од Кривичниот законик (2022-2023)

Анализа на структурата на криминалитет:

Согласно статистичките податоци од постапувањето на јавните обвинителства, во извештајната година е забележано одредено намалување на бројот на кривични пријави за дела од **Глава XIV од КЗ - Кривични дела против животот и телото**, каде влегуваат убиства, тешки телесни и телесни повреди, учество во тепачки, загрозување со опасно орудие при тепачка и караница и други. Сепак намалувањето во основа се должи на одреден пад во полесните кривични дела од оваа област (евидентирани во групата Останати кривични дела) додека бројот на убиства е речиси ист како и претходната година, а бројот на пријавени тешки телесни повреди покажува дури и тенденција на зголемување. За одбележување е и зголемениот број на поднесени обвиненија за дела од оваа глава, што е показател дека поголем дел од постапките биле решени, јавните обвинителства прибрале доволно докази што резултирало со судски постапки против сторителите.

Вкупниот број на предмети за кривичните дела од **Глава XV од КЗ-Кривични дела против слободите и правата на човекот и граѓанинот** покажува зголемување. Меѓу овие кривични дела е и Малтретирање во вршење на службата од чл. 143 кое опфаќа голем дел од постапките кои се водат во Специјализирано одделение за гонење на кривични дела сторени од лица со полициски овластувања и припадници на затворската полиција при Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција. Раст во однос на 2022 покажува и бројот на кривични пријави за – Противправно лишување од слобода од чл. 140, а во истата оваа глава се опфатени и делата - Загрозување на сигурноста од чл.144, Противзаконито вршење претрес од чл.146, Злоупотреба на лични податоци од чл.149, Повреда на правото на штрајк од чл.146, Повреда на авторско право и сродни права чл.157 и други. Зголемениот вкупен број на пријави за овие дела укажува на поголемата свест и потреба на граѓаните да бараат кривично правна заштита на нарушувањето на личните права и слободи. Трендот на зголемување на бројот на кривични пријави е проследен и со зголемен број на поднесени обвиненија и донесени пресуди за дела од оваа област, што укажува на институционалната реакција на ваквите појави.

Раст за околу 30% бележат пријавите за кривични дела од **Глава XIX од КЗ – Кривични дела против половата слобода и половиот морал**, особено евидентно преку трендот кај кривичното дело - Полов напад врз дете кое не наполнило 14 години од чл.188, како и кај кривичните дела од **Глава XX од КЗ - Кривични дела против бракот, семејството и младината**.

Продолжувајќи го трендот по завршувањето на пандемијата, во 2023 година се регистрира дополнително намалување на бројот на пријави за кривичните дела од **Глава XXI од КЗ – Кривични дела против здравјето на луѓето**. Ова се одразува на вкупните бројки на постапување на обвинителствата, а се должи пред се на прекинатиот прилив на предмети за кривични дела - Непостапување според здравствените прописи за време на епидемија чл.206 и Пренесување заразна болест од чл.205, по кои зачестено се постапуваше за време на КОВИД пандемијата. Но, затоа во истата глава, продолжува значително да расте бројот на постапки за - Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурсори од чл.215 и тоа како по доставени пријава, така по поднесени обвиненија и пресуди.

Иако во вкупна бројка, бројот на поднесени пријави за кривични дела од **Глава XXII од КЗ - Кривични дела против животната средина и природата** покажува намалување, забележителен е растот на пријавеи сторители на - Тешки дела против животната средина и природата според чл.234. Имено, во 2022 година не беше регистриран ниту еден ваков предмет, додека во 2023 година во јавните обвинителства се оформени дури 20 вакви предмети и се поднесени 7 обвиненија.

Кривичните дела од **Глава XXVII од КЗ – Кривични дела против безбедноста на јавниот сообраќај**, вклучувајќи ги и пријавите за Тешки дела против безбедноста на луѓето и имотот во сообраќајот од чл.300 бележат намалување во извештајната година, што се одразува и на бројот на поднесени обвиненија. Ова претставува промена во однос на претходниот континуиран повеќегодишен тренд на раст на вакви кривични дела, која веројатно делумно се должи и на многубројните кампањи и заострената казнена политика во оваа област.

Во извештајната 2023 се регистрира намалување на бројот на пријавени кривични дела од **Глава XXV од КЗ - Кривични дела против јавните финансии, платниот промет и стопанство** и од **Глава XXX од КЗ - Кривични дела против службената должност** во кои спаѓаат меѓу другите и кривичните дела – Перење пари и други приноси од казниво дело од чл. 273, Даночно затајување чл.279, Несовесно работење во службата чл.353-в, Проневера во службата чл.354, Примање поткуп чл.357 и Противзаконито стекнување и прикривање имот од чл.259-а. Меѓутоа, постапките за кривични дела - Злоупотреба на службената положба и овластување од чл.353 и Злоупотреба на постапка за јавен повик, доделување на договор за јавна набавка или јавно-приватно партнерство чл.275-в се речиси на исто ниво како претходната 2022. Она што е забележително е дека по целосно спроведени постапки од страна на обвинителствата и поднесени обвиненија, во 2023 година се забележува раст на вкупниот број на изречени пресуди за кривичните дела и против јавните финансии и против службената должност.

И покрај измените во Кривичниот законик усвоени во 2023 со кои се намалија казните, а со тоа и роковите за застареност за дел од ваквите кривични дела, Јавното обвинителство и во следниот период ќе продолжи интензивно да постапува по овие коруптивни кривични дела, но и по сите други кривични дела кои може да бидат извршени со корупција и чиј начин, мотив на извршување и штетата, може да ги карактеризираат како коруптивно дело. При водењето на постапките и санкционирањето особено ќе се инсистира на лоцирање, обезбедување и конфискација на имотната корист.

Во **Глава XXXIII од КЗ – Кривични дела против јавниот ред** се забележува намалување на бројот на поднесени пријави и поднесени обвиненија, и тоа речиси кај сите почести кривични дела со исклучок на Недозволно изработување, држење, посредување и тргување со оружје или распркувачки материи чл.396 кое го задржува досегашниот тренд на висока застапеност во вкупниот број постапки.

Во текот на 2023 година се забележува намалување на постапките за

кривични дела од **Глава XXIII од КЗ - Кривични дела против имотот**, и тој тренд ги вклучува дури и делата - Кражба од чл.235, Тешка кражба од чл.236 и Разбојничка кражба од чл.238. Зголемување има кај бројот на пријави за кривично дело - Разбојништво од чл.237. И во оваа категорија, и покрај намалениот прилив на пријави, во обвинителствата се воделе постапки што резултирало и со зголемен број пресуди за вакви кривични дела. Вкупен раст на постапки е забележан и во **Глава XXVI од КЗ – Кривични дела против општата сигурност на луѓето и имотот**.

Бројот на кривични пријави за кривични дела од **Глава XXXIV од КЗ - Кривични дела против човечноста и меѓународното право** во 2023 година повторно покажува тренд на зголемување. Зголемен е бројот и на поднесени обвиненија и на изречени пресуди за вакви дела. Зголемувањето се должи најмногу на постапките по кривичните дела – Трговија со луѓе чл.418-а, Криумчарење на мигранти чл.418-б, Организирање на група и поттикнување на извршување на делата трговија со луѓе трговија со малолетно лице и криумчарење на мигранти чл. 418-в и Трговија со малолетно лице чл. 418-г. Растот на бројот на постапките за вакви кривични дела е потврда за посветеноста на Јавното обвинителство да ги спречи овие облици на криминал во кои жртви се и особено ранливи категории граѓани и малолетни лица, а кои често добиваат и меѓународна димензија.

Г. ЗАКЛУЧОК

Презентираните статистички податоци и нивната анализа во Годишниот извештај за 2023 година потврдуваат дека **Јавното обвинителство на Република Северна Македонија, вишите јавни обвинителства, основните јавни обвинителства и Основното јавно обвинителство за гонење на организиран криминал и корупција, ажурно и стручно ја извршуваа својата работа, совладувајќи го приливот на нови кривични пријави и обезбедувајќи кривичен прогон на територијата на државата и за сите кривични дела.**

I.

1. Во извештајната година биле примени пријави против 17.124 полнолетни познати сторители и против 944 деца⁴ и заедно со пренесените 12.382 незавршени предмети од 2022 година јавните обвинители постапувале по вкупно 29.506 предмети против познати сторители. Оваа бројка во одредени обвинителства, со оглед на нивната надлежност, е и значително поголема. Притоа, мора да се има предвид дека за секој предмет поединечно потребно е да се преземат повеќе дејствија и да се обезбедат докази неопходни за да се испита кривичната одговорност. Покрај тоа, обвинителите согласно Законот остваруваат и други задачи – дежурства, учество на вештачења, судења, изготвуваат обвинителски одлуки, жалби и повеќе други акти.

2. Со значително намален број јавни обвинители (недостигаат една третина од систематизираните места за јавни обвинители), нецелосно пополнета јавнообвинителска служба (каде недостигаат дури 2/3 од предвидените капацитети) и недоволни финансиски средства за работа, обвинителствата и во 2023 година успеаја да го совладаат приливот на нови кривични пријави, и да го намалат бројот на нерешени предмети. Односно, во извештајната година решени се кривични пријави против 18.326 лица или 62,1%, а на крајот на годината, кај други органи или кај јавните обвинители, останале во работа кривични пријави против 11.180 полнолетни лица. Покрај тоа, обвинителствата во годината решиле предмети против 909 деца или 85,5% од вкупниот број предмети против малолетници, а на крајот на годината останале во работа спрема 154 деца. Овие податоци неспорно потврдуваат дека и со намалени човечки ресурси, со добра организација, не само што е совладан приливот на нови предмети, туку е намален заостатокот на нерешените.

3. Одлучувајќи по предметите против полнолетни сторители, основните јавни обвинители поднеле обвинителни предлози против 4.352 лица или во

---

⁴ Покрај нив, во текот на годината примени се и кривични пријави против 5.658 непознати сторители на кривични дела, кои во овој извештај не се анализираат.

23,8% од постапките. Дополнително, против 1.428 лица или во 7,8% од случаите донесени се наредби за спроведување истражна постапка, а по спроведената истрага против 1.165 лица поднесени се обвинителни акти. Со предлози за издавање казнен налог се решени предметите против 3.819 лица или 20,8% од предметите, а предлог спогодба во скратена постапка е поднесена против 99 лица или 0,5%. Врз основа на чл.288 од ЗКП и од други причини, отфрлени се пријавите против вкупно 7.809 лица или 42,6% . Покрај тоа, структурата на решени пријави против деца покажува дека спрема 317 деца или 29,8% се отфрлени кривични пријави, а спрема 422 деца или 39,7% поднесени се барања за подготвителна постапка. Спрема едно дете поднесен е директен предлог за санкција.

Од надлежните судови биле донесени пресуди против вкупно 9.254 лица, од кои **8.549 биле осудителни** врз основа на поднесеното обвинение.

4. Во текот на целокупната постапка, јавните обвинители се грижеа за почитување на правата и на оштетените, но и на осомничените и на обвинетите. Така, мерка притвор беше побарана **само за 3,6%** од сторителите на кривични дела и само тогаш кога таа беше единствен начин за да се обезбеди натамошното непречено одвивање на кривичната постапка.

5. Посебни истражни мерки, исто така, се применуваа согласно закон, во строго определени случаи, само онаму каде што беше веројатно дека ќе се обезбедат податоци и докази неопходни за успешно водење на кривичната постапка, а кои на друг начин не можеа да се соберат. Така во основните јавни обвинителства во Република Северна Македонија во текот на 2023 година постои **раст од 64% на бројот на случаи во кои биле спроведени посебни истражни мерки** во однос на претходната година. Но, во исто време, бројот на лица со утврден идентитет против кои се применети мерките е незначително зголемен од 413 лица во 2022 година на 416 лица во 2023 година. Примената на овие мерки е образложена и во посебен извештај, каде се образложени и ефектите од нивната примена во обезбедувањето на доказите за особено тешки кривични дела.

II.

Сепак, постапувањето на јавните обвинителства и исполнувањето на уставната и законска функција за гонење на сторителите на кривични дела и на други со закон казниви дела, но и на другите работи утврдени со закон, не може да се анализира без да се земат предвид условите во кои функционираат обвинителствата, нивната материјална, кадровска и техничка екипираност, а кои се предуслов за ефикасен кривичен прогон.

1. Остварувањето на обврската за законито, непристрасно и објективно извршување на функцијата и грижата за ефикасноста на кривичниот прогон и основниот постулат за самостојност на јавното обвинителство во голема мера зависат од обезбедувањето услови за тоа.

2. Собранието и Владата на Република Северна Македонија, а особено министерствата за финансии и за правда, согласно член 100 од Законот за јавното обвинителство се должни во Буџетот да обезбедат средства за работа на јавното обвинителство. Но, и покрај тоа што се подобруваат материјалните услови за работа за јавните обвинителства, сепак не е остварена обврската од чл. 101 од Законот за јавното обвинителство, буџетот за буџетскиот корисник - Јавно обвинителство на РСМ да изнесува 0,4% од државниот буџет за тековната година. **Одобрениот буџет за 2023 година повторно изнесува околу половина од барањето, односно 0,2% од државниот буџет.** Потребните финансиски средства е неопходно да се обезбедат за да не се доведе во прашање извршувањето на функцијата и со цел да се овозможи непречена работа на обвинителствата. Во услови на континуиран раст на трошоците по сите основи, од комунални услуги до трошоци поврзани со вештачења и директна примена на Законот за кривична постапка, Буџетот на Јавното обвинителство не ги алиментира овие потреби. Министерството за финансии треба да ги напушти механизмите на контрола на веќе одобрениот буџет и за трошењето на средствата да одлучува и да одговара јавното обвинителство.

Од тие причини, во рамките на стратешките документи за реформа на правосудството кои се изготвуваат, Јавното обвинителство активно се залага за **финансиска независност и самостојност при управувањето со буџетските средства** и е подготвено тоа соодветно да го аргументира. Во таа насока, Јавното обвинителство очекува поддршка од Собранието и од Владата на Република Северна Македонија.

3. Постојниот систем за електронско управување со предметите (Case-management system) е веќе застарен и нефункционален, односно не ги задоволува потребите на јавнообвинителското постапување. Преку овој систем треба да биде овозможена и интерконективност со судовите и интероперабилност со другите институции со цел на размена на документи, односно дигитализирање на работните процеси на повисоко ниво, но со постојниот систем тоа не е постигнато. Од тие причини Јавното обвинителство започна постапка за независна функционална анализа на постојниот систем преку проектот „ЕУ – Поддршка за владеење на правото“ со цел да се испитаат можностите за негова надградба или набавка а целосно нов и современ систем. При планирањето на буџетските средства во иднина неопходно ќе биде да се обезбедуваат финансии за одржување на системот за електронско водење на предметите во Јавното

обвинителство, обнова на застарената техничка опрема, набавка на современи системи и софтверски решенија кои ќе им овозможат на јавните обвинители ефикасно извршување на нивните задачи. Јавното обвинителство подолго време работи на усовршување на системите и при тоа мора да се нагласи помошта преку проектите или амбасадите на странски држави.

4. Просторните услови во кои работат поголемиот дел од обвинителствата низ државата не ги задоволуваат потребите ниту ги исполнуваат условите за ефикасност на кривичната постапка. Дури и обвинителствата кои имаат просторни услови за работа се соочуваат со зголемени трошоци за комуналии и за одржување како резултат на општиот раст на трошоците на живот.

5. Мора да се има предвид дека јавните обвинителства континуирано се соочуваат со одлив на кадар, делумно по основ на пензионирање, но и по разни други основи. Ова го засега и бројот на јавни обвинители и бројот на јавнообвинителски службеници, а испразнетите места не се пополнуваат со еднакво темпо. Од тие причини, на одредени јавни обвинителства во државата целосно им е загрозено функционирањето и потребно е итно кадровски да се екипираат. Неопходни се соодветни измени и во Законот за јавнообвинителска служба. Како резултат на незадоволството поради условите за работа и неисплатените додатоци за сложеност на трудот, во 2023 година јавнообвинителската администрација беше во повеќемесечен штрајк, кој се одрази врз вкупната работа на јавните обвинителства.

6. Ефикасноста на кривичниот прогон во следниот период ќе зависи и од законски текстови кои и натаму се во процедура. Јавните обвинители беа вклучени и активно дадоа свој придонес во изготвувањето на текстот на новиот кривичен законик и во измените во законот за кривичната постапка. Иако овие закони се клучни за работата на јавните обвинители и неопходно е што поскоро да бидат разгледани и усвоени, тие се уште не се влезени во собраниска процедура. Во исто време, во текот на 2023 година во Собранието во два наврати беа донесени измени на Кривичниот законик. Со измените кои беа објавени во Службен весник на РСМ на 07.09.2023 година беа воведени значителни промени во повеќе кривични дела кои сериозно се одразија и врз надлежностите на обвинителствата и врз роковите за постапување. За измените Јавното обвинителство не беше претходно консултирано.

III.

Јавните обвинителства продолжуваат да работат на низа активности кои имаат за цел да ја вратат јавната доверба кон правосудните институции на соодветно ниво. Јавните обвинители се обврзани на одговорен и отчетен однос во сите постапки од интерес на јавноста. Зголемениот прилив на кривични пријави токму од граѓаните покажува дека тие во Јавното обвинителство гледаат институција која ги штити нивните права и интереси од сите облици на криминал.

**ЈАВЕН ОБВИНИТЕЛ
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
Љупчо Коцевски**